CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Muntaner, núm. 22. ◆ Número solt, 25 cts; - l'any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. l'any.

Any VIII | Barcelona 2 Maig de 1914 | Núm. 339

SUMARI

Un sainet primitiu, per PAU BARNILS.

Les grans ciutats en l'evolució de l'historia humana, *(Conferencia dada a la Joventut Nacionalista)* per JOSEP MARTÍ SABAT.

Temes de mort, per G. FORTEZA.

Renunciament i Mort, *(dels 60 als 89 anys de la vida de Miquel-Angel Buonarotti, o siga del any 1535 al 1564)* per JOSEP LLEONART.

De Leopardi.-Dialec de Torquato Tasso i del seu geni familiar, per JOSEP MARÍA DE SAGARRA, trad.

El Soldat grec.-De Sajos Biró, traducció, per M. S. M.

Joventut Nacionalista.-Conferencia del Dr. Bassedas.

De la premsa

El Crist Ressucitat den Josep Llimona, per JOAQMIM FOLCH I TORRES.

Gross-Barcelona.-La Gran Urbs Mediterrania del pervindre, (*Passeig i intervenció ciutadana*), per JOSEP MALUQUER I NICOLAU.

Informació

Un edifici per a Teatre Català.

En premsa

LA MERLA

per JOSEP LLEONART

Biblioteca "Illes d'Or"

Un sainet primitiu

Una implacable dissort, teixida de menuts entrebancs, m'impedí concorre a les curioses i educatives funcions organitzades pel «Teatre Català» al «Auditorium» on els espectadors han pogut assistir al desenrotllament del primitiu Teatre de nostra parla. Però havent l'«Associació pel Foment de l'Art Dramàtic» fet repetir en una de les seves gentils sessions un sainet d'En Robreño, «El ball de la Patacada», m'ha estat al menys concedit veure un exemple de nostres més llunyans inicis teatrals.

I cal confessar que aquesta representació m'ha delectat, senzillament. En Gual ha posat tota la seua gracia evocadora en l'ordenació del decorat i els figurins, i els actors i actrius es movíen i parlaven amb escaient naturalitat. I el sainet, o Deu meu, quin consol! Era, és cert, un cosa humil, de recursos elementals, però amb quina adivinació del *métier*, amb quina bella sabor de petita cosa natural, de cosa honesta feta a la bona de Deu! Es una llàstima que d'ençà de la fundació del Jocs Florals, s'hagi hagut de perdre aquest sentit; ai, al sotjar-lo avui fins en una obreta tant simple, ens amara de consol. La obligació en què es veieren els literals catalans d'haver de construir un Teatre, una institució civilitzadora i completa, amb tragedies, drames històrics, psicològics i de tesi, comedies de totes menes i variats fins de festa, motivà una serie de obres fetes amb vistes al model estranger, i per ús d'un públic que's reconeixía tant modest. L'obligació patriòtica causà un Teatre agarbuixat i sense saó, i com no interessava prou, vingué llavors l'aduir l'obligació patriòtica per obligar el públic a assistir-hi. M'honro reconeixent la bellesa de dugues dotzenes d'obres dramàtiques catalanes; però a quantes insoportables representacions, flor de xavacanería i de mal gust, no se'ns ha fet assistir abans de trobar, de tard en tard alguna d'aquelles creacions realment inspirades? Era evident la paradoxa; per patriotisme s'obligava la gent a tol·lerar, a aplaudir, a avesar-se a l'incultura, la ignorancia de món, la manca d'estil, i fins i tot la manca d'interès. Sí: hem arribat a oblidar que el Teatre era una diversió.

Ningú creu tant com jo en la altíssima dignitat del Teatre, en la seva essencialitat dintre una literatura nacional, en la seva admirable eficacia moral, social i patriòtica. Però no n'hi ha prou d'un bon desig o d'un noble zel, per crear-lo. El Teatre (com institució de valor constant, entenem-nos) necessita un estat social, una cultura, una complexitat de vida tal vegada no prou conseguides encara. No insistim, doncs, en el seguit de creacions purament nominals. El Teatre Català ha d'ésser, com el d'Hamburg en temps de Lessing, un escenari d'unes quantes obres indígenes en mig d'altres, noblement traduídes i representades, de totes les literatures. No volguem un Teatre, sinó unes quantes obres immortals, i serà la millor manere d'assolir-lo.

Si «El Ball de la Patacada» no és la obra immortal, pot ser-ne un sement. Es desenrotllant aquestes belles i saboroses notes autòctones, gairebé inconscients, que podem trobar un sentit còmic personal. Es més possible que la obra definitiva de la nostra comedia popular s'assembli més a *El Ball de la Patacada* que no pas al *Dir de la gent*, *La Farsa* o *Els Savis de Vilatrista*. Per això nosaltres eixírem edificats d'aquella representació, que s'ajusta tant a les normes còmiques fixades pel Bergson com una obra de Menandre.

PAU BARNILS

Les grans ciutats en l'evolució de l'historia humana

Conferencia dada a la Joventut Nacionalista

Benvolguts consocis. Senyors: jo no sé si'l tema de la conferencia que us donaré aqueixa nit, encaixa bé amb l'objectiu que s'han proposat els organitzadors del curs de lectures i oracions, que en aqueixa benemérita casa se celebra enguany. Jo no sé si algú trobará en la meva lectura una mica massa d'abstracció científica, una marcada inclinació a teoritzacions filosòfic històriques, una i altres impropies — segons ell—, de ser exposades en una entitat que pel fi de sa constitució i el carácter de son funcionament, sembla que tant sols ha de viure dins una atmósfora de practicisme vibrant, i escoltar no més que paraules ja ressonadores de les palpitacions de l'ánima col·lectiva que al enfòra s'agita, ja determinants de nous moviments, de noves i enlairadores actuacions de les masses ciutadanes.

Mes avui, per sort nostra, ens trobem, en quant al sentit general de vida col·lectiva i nacional, en aquell período de visió sintética de les coses, en el que's reconeix, o millor dit, se intueix, la íntima i reclosa influencia que mutuament exerceixen entre sí totes les actuacions d'una societatat civilitzada. La progressiva especialització, que en tots els ordres de l'activitat intel·lectual s'observa, va acompanyada de una major compenetració de totes les energíes vitals, de tots els valors espirituals, en els ordres de l'activitat humana, ja individual, ja col·lectiva, que com, la Política, hi intervenen alhora i amb igual intensitat, factors intel·lectuals, factors sentimentals, i tots aquells altres inclassificats, indeterminats, que's mouen i s'acumulen en la regió de l'activitat psíquica anomenada subconscient.

Per aixó és que avui dia, en tots els pobles cultes, se relacionen i influencien quantes empreses fan referencia a la governació d'un organisme polític: un Estat que tingui o pugui tenir una bona esquadra, tindrá o será capaç de tenir alhora una forta i ordinada organització burocrática; un poble que disfruti d'una sòlida força cultural, tindrá o será apte per a tenir un adeqüat règim financier. No és estrany, doncs, que tots els grans polítics i tots els qui intervenen en la política de dits pobles, s'interessin per totes les qüestions amb ella relacionades, encar que tinguin un fi predominant d'investigació científica. Totes elles cooperen, ja per les vies clares i serenes de l'intel·ligencia, ja per les més emboirades dels sentiments, a la artística sistematització de les energíes d'un poble, a la creació d'un nou ideal de vida col·lectiva nascut de les llunyaníes de la tradició, que és el que en realitat constitueix la Política veritable; la que renova, la que féconda, la que viu en els cims orejats per l'aire pur de les nobles aspiracions.

Catalunya comença ja de tenir aqueix sentit integral, complexe, de la Política; i el té, si no com a realitat, al menys com a aspiració, com a feconda divinació del que vindrá promte. Per aixó és perqué he cregut no estaría avui fòra de lloc, com potser ho hauría estat vint anys enrera, el tema i carácter de la meva conferencia; i per aixó és perqué comtant amb vostra falaguera benevolença, anirem a estudiar *les grans ciutats en la evolució de l'historia humana.*

Digui's el que's vulgui contra la teoría organicista de les societats, el cert és que en un o altre aspecte, aquelles venen a ser com un tot indivís, representatiu de quelcom que viu una vida ben seva, diferenciada de la de tots els altres sers i entitats que van seguint la misteriosa ruta de l'existencia, abans de desaparéixer sota'l seu estat present, i donar naixença a noves formes futures. Que moltes vegades per insuficiencia de desenrotllo, per pobresa de elements de vida col·lectiva, no apareixi ben bé amb enérgic relleu la individualitat d'aquells sers socials, no vol dir aixó que deixi de existir, com existeix també encar que sigui en forma rudimentaria, una certa personalitat fins en aquells sers que, sent rics de vulgaritat, són pobríssims d'energíes espirituals. Tant sols admetent en principi aqueix concepte organicista de les societats humanes, és com se pot arribar a la idea d'una ánima col·lectiva, que vagi compenetrant-se cada vegada més amb el cos social que informa, i que faci d'aqueix una cosa viva, palpable, i per tant, subjecte a aquelles ondulacions infinitament variades, de creixença i de postració, a les quals, en més o menys escala, amb major o menor intensitat, obeeixen totes les coses que viuen.

Si, doncs, la societat en general, evoluciona, aixó és, va modificant-se i segueix, com si diguéssim, una llei pregona i fatal de ritme, en consonancia amb la universalitat de totes les coses qui esdevenen condicionades per la idea de temps, també és lògic i així succeeix que cada un dels aspectes, dels orgues fonamentals de la dita societat, vagin evolucionant des de les nebulositats de llur naixença, fins a les remotes llunyaníes de sa desaparició.

Mes encar que una societat humana en general, i tots els seus grans aspectes o órguens vagin sempre evolucionant, no vol dir aixó que seguexin igual via, puix esdevé molt sovint que les trajectories que ambdúes segueixin tinguin diferent direcció, ateses les diferents condicions en qué es trobin respecte al mig que les envolta, i al fi inmediat que persegueixen; si bé s'ha de tenir en compte que a mida que les societats van perfeccionant se, aumenten també les diferenciacions que al llur dins s'operen per efecte de les íntimes i constants accions i reaccions que entre'ls variats elements que les componen s'originen. Així será lògic que en els començos de tota evolució social humana, se'ns presenti cada particular societat com una cosa homogenia, confosa i, en general, de reduídes dimensions i components, és a dir, se'ns aparegui, als que vivim en l'actual época de civilització, com el germen del qual han d'anar sortint per llei de la vida, successius avenços, noves i noves institucions; i és que la naturalesa, prenent la paraula en son sentit més ample, és un conjunt massa complexe, perqué l'home al estudiar la, no l'hagi de descompondre en moltes series de lleis si és que la vol posar a la mida de sa feblesa d'intel·ligencia, series de lleis que només són simples per la representació que nosaltres ens en fem, mes que en la viventa realitat se combinen i encadenen d'infinides maneres.

* * *

Es indubtable, si es considera la cosa en conjunt i atesos els coneixements que avui se tenen, que un dels moments interessants per a la civilització, que constitueix la resultant de l'evolució política i fins social de tota la humanitat primitiva, la concentració de les energíes i forces fecondadores que les primeres societats humanes havíen anat acumulant amb mires de propia perfecció en son peregrinatge, ve a ser la ciutat grega. Jo crec que totes les lluites, tots els esforços que per poder viure feia l'home en els misteriosos temps quaternaris; que totes les successives agitacions, desplaçaments de races, exterminis de pobles, i tosques fastuositats que omplenen l'immens período de les monarquíes orientals, són només que com unes preparacions a l'advenient de la ciutat hel·lénica, una avençada d'aqueixa forma de convivencia humana, que representa un compendi de l'antiga civilització en la forma encar rudimentaria amb qué fins allavors apareixía. En efecte, les formes de organització política durant tot el primitiu período de la humanitat, per efecte mateix de la escassa civilització que hi havía, de la poca complexitat de relacions socials i polítiques que hi dominava, se trobaven en un estat d'indeterminació i de rudesa extraordinaris, essent per tant natural que el terme d'aquella gestació social i política fos també únicament una forma petita, de reduídes proporcions, encar que concentrant una intensa vida espiritual, que no traspassava els límits dins dels quals es movía, per

l'estat embrionari de la societat de son entorn. Si en l'essencia de les coses, aquells Estats orientals, políticament parlant, tenían quasi el mateix nivell que aquelles altres rudimentaries formes de organització social, que avui se creu que sobreviuen en les tribus salvatges actuals, en canvi la ciutat grega, ja respecte d'ells, representa una organització més perfecta, per quan tendeix a fer predominar l'esperit de solidaritat humana i la idea de cooperació social, anc que sigui degut a la força de les circumstancies, en petita escala, i dins molt limitades proporcions. I precisament aqueix caràcter, de ser la ciutat grega, quasi tant sols fogar d'activitat espiritual i de civilització dins dels límits de son recinte, sens poder irradiarla i difóndre-la per entre l'endarrerida massa social que l'envoltava, és que a mon entendre, més la fa diferenciar dels tipus successius de ciutat i en especial de les modernes, que's caracteritzen, potser més que res, per tal difusió, originant en el troç de societat que les envolta, allò que Tarde anomenaría la imitació espontania.

Es veritat que en aqueixa llunyana época de la humanitat, o sigui quan floreixien les ciutats gregues, dominava dins d'elles, especialment, l'esperit social; privaven els interessos col·lectius, i que igual caràcter van prenent, o tenen ja les nostres ciutats modernes, podentse d'això, potser, induir una íntima semblança de contextura interna entre'ls dos tipus de ciutat. Mes aqueixa semblança és més aparent que real, perquè en el començ de l'evolució humana, la vida personal, el floreixement de les individualitats, és encara poc desenrotllat, per quan se veu absorbit per la vida collectiva que ve a ser l'únic gran recull de energíes, de sentiments, d'idees; mentre que en els graus avençats de tal evolució, una vida social robustíssima és compatible amb una viva creixença de fortes individualitats, venint així a acostar-se a aquell terme ideal de la historia, que, segons paraules de Fonillée, ha de ser la síntesi de la personalitat i de la socialitat.

Així, doncs, la ciutat grega se'ns apareix com una síntesi d'una llarga evolució, com la resultant, no sols del geni, dels esforços i necessitats d'un poble, sinó també en part, com una aportació que'ls genis, esforços i necessitats d'altres pobles anteriors havíen fet a la raça hel·lènica, perquè aqueixa els fongués en el foc de la idealitat que dins de sí portava, i en fes present a la humanitat futura. Tant és així, que'ls mateixos filosops i polítics grecs, quan teoritzaven, quan eren només que ells sols, podríem dir, estableixen uns principis, dónen unes regles i teories en aqueix punt que s'aparten més o menys de la realitat que'ls envoltava. Aristòtil, per exemple, el més gran geni de la filosofía política de l'antiguitat, parla i sent com un veritable grec en quan al sentit viu de l'ordre, de l'armonía, de la proporció en totes les coses, al dir, tractant de les condicions que han de reunir les ciutats, que «*és difícil i potser impossible, l'organitzar bé una ciutat massa poblada*»; que «*la llei és l'establiment d'un cert ordre, produint necessariament certes lleis, un bon ordre; mes que aqueix no és possible en una massa gran multitut*»; que «*l'extensió dels Estats és sotsmesa a certs límits, com tot altre objecte, succeint el mateix en la ciutat; massa petita aqueixa, no pot abastar a ses necessitats, la qual cosa és una condició essencial de la ciutat; i massa gran s'hi abasta, mes no com a ciutat, sinó com a nació, no havent-hi ja allavors per ella govern possible*». (1) A l'escriure tot això, s'oblidava Aristòtil de què escrivía en el temps d'Atenes, de Corinte, de les ciutats gregues d'Italia, dels grans centres hel·lènics de l'Asia; en el temps en que per la força de les corrents de civilització humana, s'anaven fonent els pobles orientals amb les primitives institucions, amb el geni de la raça hel·lènica; i que aqueixa fusió s'operava principalment, per mitjà del motlle de la ciutat grega, que si bé en veritat era estada responent a les idées d'Aristòtil, necessariament s'havía de modificar aleshores per les noves formes que anava prenent l'evolució política i social del món civilitzat.

Aqueix bell floreixement del tipus ciutat, que s'opera en les darreríes de la época grega, no s'aturá aquí, sinó que seguí amb creixent impulsió durant la civilització romana, que en aqueix com en tants altres aspectes de la vida, no feu més que desenrotllar i adaptar a pobles nous encara els fruits de l'hel·lenisme. Ço que resulta, és que l'obra de la romanització, sota'l punt de vista de l'evolució política i social, per efecte de la gran extensió i diversitat de les terres a ella sotsmeses; per les creixents i constants relacions económiques i polítiques que entre ells se sostenien; pel natural avençament de l'evolució humana, representa com un período de transició entre la época grega i la moderna, en allò que's refereix al caràcter i modalitats que hi prenen les grans ciutats, si és que tractant-se de la vida social, sempre activa, sempre ondulant i en fecunda fermentació, pot parlar se en absolut de períodes intermitjos i de époques de transició.

En els darrers temps de Roma, veiem, en efecte, d'una part, en cada una de les grans ciutats del Imperi, conservar-se, encara, quelcom d'aquell exclussivisme, d'aquella vida isolada, que tant caracteritzava les ciutats gregues; veiem subsistir quasi la mateixa gerarquía i organització social dins de la ciutat; veiem perpetuar-se com a caràcter fonamental aquell igual tipus primari de convivencia política. Mes en canvi, veiem també que ja comença a perdre's el caràcter essencial i quasi exclussivament religiós que tenían les ciutats gregues i la mateixa primitiva Roma; veiem també que ja comencen les grans ciutats de les darreríes de l'Imperi a estendre més enllà de son recinte, la seva influencia, venint a ser cada una d'elles com l'anella que lliga a varis pobles de la mateixa raça, llengua i costums; veiem que volen ja trencar els límits de la seva esfera d'acció, massa estrets per les noves i noves necessitats que cada día sorgíen, i que encara no poden fer-ho, per raons puramente circumstancials, que d'una manera fatal pensaven. Diu Schmoller, parlant de les grans ciutats de l'Imperi romá, i de la manera com ja es diferenciaven les mateixes de las gregues, les següents paraules, que venen a confirmar allò que abans hem dit: «*eren centres de la dominació política de grans imperis, ael comerç mondial d'aleshores i de l'administració de grans provincies.*»

Mes si la romanització del món antic no fa més que preparar la terra on han de sorgir abundosos i variats fruits de l'evolució política humana, venint, com déiem, a ser en certa manera una época intermediaria en la continuitat de tal evolució, en canvi amb l'anomenada edat mitjana comencen ja a iniciar-se essencialment totes les formes de vida política moderna, prenent consistencia dins el caos de tal época — fondament constructiva—, les noves maneres de l'existencia col·lectiva humana, els futurs tipus d'organització social i política. Sens dubte que si tota l'edat antiga, sota l'aspecte polític i social fou una época de fraccionament i de isolació, compendiats en el concepte de ciutat, en tots els temps moderns començant ja per l'edat mitjana, han sigut una época de vida política més extensa i complicada, degut sobre tot a la major compenetració entre tots els elements de la societat. Si la época antiga podem dir que és la época de la Ciutat-Estat, la época moderna, ho és, en canvi, i si no tendeix a ser-ho, de la Nacionalitat-Estat. La idea aqueixa de la nacionalitat, és la que's veu anar-se agrandint i desenrotllant, ja des dels segles mig-evals, primer amb lentitut i desdibuixada, per anar-se precisant més i més, mentre van succeint-se els temps moderns, fins arribar a ser, avui per avui, el principi generador de la nostra vida social, i la fórmula més perfeccionada de la organització política en l'actual moment de l'evolució humana.

I així com en l'antiguitat la ciutat grega venía a ser a la vegada la génesi i la síntesi de tota l'evolució política, per quant havía contribuit a una major perfecció de les tosques i primitives organitzacions orientals, creant i regularitzant noves formes de convivencia humana, i representava alhora tot l'esforç què'l geni de la raça hel·lènica podía fer en allò que's refereix a la vida política i social, així també crec jo que la ciutat

(1) Política — Capitol IV, llibre IV.

moderna, ve a ser com la propulsora i compendiadora de la nacionalitat, esforç suprem i laboriós dels pobles que nasquerien de les desfetes del imperi romà. Advertint, que sota tals paraules de ciutat moderna, no tant sols incloc les contemporanies i les propiament glorioses, —anc que humils i obscures en sa llarga gestació—viles i ciutats mig-evals les quals, encar que nascudes o determinades quasi semqre per causes econòmiques, i especialment, per necessitats del comerç, i de la industria, estaven destinades a ser els nuclis al l'entorn dels quals havíen d'anar prenent conciencia de sa individualitat com a pobles les races esparses per les terres que havíen sigut romanes. Si per circumstancies de la época, purament accidentals, sembla que sigui tant sols una qüestió d'organització econòmic-social la de la naixença i desenrotllo d'una ciutat o vila mig-eval, no obstant, en realitat devía sa aparició a altres causes socials més complexes i pregones que les purament econòmiques,encar que aqueixes juguessin allavors un primordial paper; el mateix *Schmoller, malgrat de creure quasi decissiva la influencia de l'element econòmic per el sorgir de les ciutats mig-evals, reconeix que aqueixes afavorides per institucions jurídiques particulars, se desenrotllen en centres de vida, en associacions i corporacions especials abstretes de la terra:* així veiem que a Italia, per exemple, en el segles X, XI i XII, els petits grups de població rural escampats al redós de les muntanyes, véien elevar-se el nivell de son benestar a mida que's difonía la civilització ciutadana.

Mes encar qué ja es comenci a iniciar en l'edat mitjana un cert ascendent civilitzador de la vida ciutadana sobre les comunitats rurals, sempre resta *una,* psicològicament parlant, la classe social formada per a la vida de la comunitat rural, de tal manera, que mentres políticament i jurídicament, degut a les influencies ciutadanes, l'organisme rural s'anava afermant des de l'punt de vista social, aqueix organisme, però, no representava més que una sola afirmació inicial, en el sentit de qué no tendía encara a fondre's amb els elements de civilització urbana.

Malgrat la gran importancia del factor econòmic en el sorgiment i creixença de les ciutats mig-evals, no crec com ja he apuntat, que sigui únic i exclusiu, com sembla que volen suposar Schmoller, Bücher i en general els economistes alemanys; altres fets i contingencies, deslligades de l'ordre econòmic de la societat, serveixen per a explicar la gènesi d'aquelles, puix les formes jurídiques que prengué la inicial organització econòmica, la influencia de les tradicions del Dret romà, canònic i germànic a través de les costums i institucions feudals, dónen molta part del perqué de l'aparició de l'urbanisme mig-eval, presentant aqueix com el producte d'una necessitat social, com el resultat tranzitori de mil forces latents—econòmiques, jurídiques, religioses, morals—que juntes operaven en l'ambient d'aquells temps. Així resulta de més transcendencia, més lligat amb tota la vida social, el fenòmen de les ciutats mig-evals; el qual fenòmen considerat amb aqueixa amplitut de causes, se'ns presenta com el germen més poderós, com el laboratori social, en el qual treballosament s'anava produint i solidant la confosa idea de Nacionalitat.

Es evident que la idea d'aqueixa categoría política enclou una més íntima i complexa, alhora que extensa, compenetració entre'ls variats elements que constitueixen una individualitat política i social; representa la afirmació completa d'un poble, en el sentit étnic i polític; és com la veritable personalitat col-lectiva, superior a les antigues tribus i ciutats, i més perfecta i normal que les futures organitzacions continentals; o tant sols étniques, que en els temps a venir puguin anar-se condensant. Si bé es considera, tots aqueixos caràcters que enclou la idea de personalitat nacional, apareixen ja, més o menys confosos, més o menys reunits, en les grans aglomeracions ciutadanes de l'Europa civilitzada mig-eval. Es en efecte en dites aglomeracions, aon veiem per primera vegada anar-se intensificant la vida política, al posar-se en contacte amb una més activa i creixent vida social i econòmica; és en elles que s'accentúen les relacions mútues entre'ls diferents gremis, corporacions benèfiques, literaries i en conjunt entre totes les classes socials, considerant-se cada una d'elles tant sols com un element i un orgue. indispensable a l'armónica conjunció del tot, o sigui de la ciutat; és en elles que malgrat els exclussivismes i lluites que avegades sostenien contra altres ciutats veïnes — explicables per raons circumstancials, principalment econòmiques—,sentíen també una certa solidaritat d'interessos materials i espirituals amb aquelles, quan desapareixíen dites raons tranzitories d'hostilitat, i aqueixa solidaritat, encara que no tingués cap organisme representatiu, venía a ser més pregona i sobretot més permanent que la de les velles anfictionies gregues.

En fí, si com diu el meu mestre en ciencia política, en Prat de la Riba, la Nacionalitat és una unitat de cultura o de civilització, els grans nuclis urbans de l'Edat mitjana foren els únics fornals aon s'anà elaborant en forma esquemática, fragmentaria, durant aquella época histórica, aquell sentit de unitat cultural, que més desenrotllat i purificat al renovellar-se l'Europa amb les serenors de l'antigüetat grega i amb les savieses de l'antigüetat romana, havíen de determinar l'eclosió de les modernes nacionalitats.

Així, doncs, crec que fins en els remots temps mig evals, quan encara els germens de les modernes ciutats i de les actuals nacionalitats començaven sols a desenrotllar-se, se pot establir ja com una certa relació de causalitat entre l'un i l'altre fenòmen sociològic, sigui la que's vulgui la que s'accepti de les cinc teories que principalment se defensen avui per explicar l'origen de les ciutat mig-evals. Tant si es creu, com Savigny, Thierry i Glasson, que les antigues viles romanes persistiren després de la invasió, com si s'afirma que'ls castells—segons Keutzen—foren el principi creador de les ciutats; com s ho foren els mercats—segons Waitz i Somh—; com si nasqueren del desenrotllo de la comunitat rural, mercés al moviment del comerç i de la industria naixents; com si — segons Pirenne—el nucli organitzador de les ciutats foren les aglomeracions de mercaders que hi establiren en els llocs més favorables el comerç i millor defensats, sempre tenim que en definitiva, les ciutats mig-evals, per efecte de moltes i variades causes, com hem dit, tenien un caràcter i ha-

vien de produir una resultant completament única i característica, que fou aquell sentit de cooperació social i aquella capacitat de originar noves formules de connivencia política, tant sols tenint en compte aqueix caràcter de vera compenetració de cada una de les ciutats mig-evals amb el conjunt de la massa social de la nacionalitat, encara confosa, s'explica que en moltes parts s'operés una veritable emigració de gent servil dels camps vers les ciutats, emigració que s'operava per efecte de les favorables condicions que en elles ja començava a tenir el treball humà, i per l'amor a les institucions lliures col·lectives, que hi dominava; *els mateixos senyors*, diu sobre això l'italiá Loncao, *per no veure del tot desertar ses terres, se veien obligats a alliberar els treballadors i a concedir-los iguals privilegis que'ls Municipis. Mes en aqueix punt la victoria d'aqueixos mai se pot dir incontrastabie, car la noblesa feudal no té ja la força per lluitar amb l'autoritat dels Comuns, i es per això que'ls senyors se veieren obligats o bé a retirar-se a les gorges de les muntanyes, sense tenir cap autoritat jurisdiccional, o a viure a les ciutats. després que sigueren enrunats els temuts castells.*» (1)

Tenim així que les ciutats mig-evals representen ja el primer pas en la treballosa constitució de les nacionalitats, principalment per la nova orientació econòmica que elles implanten, puix segons la fórmula de Marx, els Comuns italians—i en essencia també els altres—són com un resultat dels primers passos de la producció capitalista, de la metamòrfosi de l'especulació feudal en especulació capitalista, per la més pregona solidaritat que estableixen entre'ls variats components del cos social d'un poble.

JOSEP MARTÍ SABAT.

(Acabarà).

(1) La genesi sociale dei comuni italiani. –Revista italiana di sociologia.–1901.

Obres de Josep Carner

Llibre dels Poetes	**3 pessetes**
Primer llibre de sonets	**5 »**
Segón llibre de sonets	**4 »**
Els Fruits Saborosos	**1 »**
La Malvestat d'Oriana	**2 »**
Les Monjoies	**5 »**
L'Idili dels Nyanyos	**0'75 cts.**

Se troben de venda a la Casa Lluis Gili, Editor i llibrer, Clarís, 82, i a nostra Administració.

El millor **Cafè** és el torrefacte de **La estrella**.—Carme (Davant de Betlem).

TEMES DE MORT

Albat

A una jove mare que viu a una masia de dalt una muntanya.

La Mort també coneix aquestes encontrades
de sol i de virtut, de pau i bella vida,
també coneix aquesta muntanya beneïda
i aqueste cases blanques eternament callades?

O mare, tota plor per les colors trencades
hem vist que vostre cor és tot una ferida:
La Mort passant avui amb passa indefinida
ha trepitjat l'infant que omplíeu de besades.

Us ha estroncat de l'ánima la font de tot encant,
mes jo he sentit que dèieu, cridant amb desconort:
—Perqué a mi m'heu deixada, o malcurosa Mort!

Ja no dieu, o dòna, «Torneu-me el meu infant»
sinó, sense adonar-vos el vostre cor s'eleva
i venerant la Mort us feu amiga seva...

Cançó del cementiri de Poble

Cementiri gloriós
tot guarnit de senzillesa!
En ton sí meravellós
no s'hi troba la tristesa.

No s'hi troba la tristesa
ni la por ni les foscós;
ni'l plorar de l'aridesa
ni cap camí paorós.

Tot és dolç com una extesa
de flors clares de color,
com en un primer amor,
tot té gran delicadesa.

Son callar religios
a fê'ns humils ens convida;
com un bálsem olorós
purifica nostra vida.

Tón callar, fill de la Mort,
alt com una profecía
i endolcit com un conort
ens diu clara quina via
serà estrella, serà guia
que l'ánima humiliada
seguirà, fins que acabada
ens sia tota agonía.

Ton callar, fill de la Mort,
de la Gloria sembla el port.

O Mort, encara us guardo gran paura.

Mon cor, mesquí, vos guarda una paura
tant pròxima a la forma de martiri,
que davant vos tremola com un ciri
que crema sol a dins la cripta obscura.

Parla mon seny de serenor segura
i l'ánima li diu que no vos miri;
sinó, com un xiprer de cementiri,
que miri al cel atravessant l'altura.

Però mon cor encare més s'alarma
quan veu al seny que son error confessa
i l'ánima que canta fervorosa...

Jo esper de vos—o Mort meravellosa—
que quan vindreu, abans de visitar-me,
tota paor fareu fugir depressa.

G. FORTEZA

Renunciament i Mort

(dels 60 als 89 anys de la vida de Miquel-Angel Buonarotti, o siga del any 1535 al 1564)

(Continuació)

Pel Desembre del 1541, tenint l'artista 66 anys, assistint-hi una munió de tota Italia, de França, d'Alemanya i de Flandes, fou inaugurada la pintura del Judici Final. Si pecava de luteranisme, com li retréien alguns, jo no ho determinaré, però sí que asseguraría que ell no ho pintà amb intenció doctrinaria, sinó que alguns hostils a l'artista feren servir de mitjancer de la llur passió aquest poderós pretext.

Divuit anys més tard Miquel Angel tingué de veure les figures nues del seu fresc, amparades de bragues i canviades algunes actituts pel pinzell de Daniel de Volterra, baix manament de Paulo IV. Mes com Miquel Angel, coneixía ja adins d'aquesta tongada l'hora del refrigerament que no tardaría a aconseguir la de la immortalitat, no li causava gran enuig.

Em sembla veure l com vivint més lligat amb l'esperit dels qui havíen mort que no pas entre'ls mortals. S'havía enmullerat amb la tristesa i tancat afora tot ço que portés traces d'apassionament. Dintre el clòs de murs blancs obert al zenit hi queia el raig del cel, aclarint plàcides virtuts, ací i allà s'hi obiraven els rastres de cendra dels dies que'l foc havía alterat la llum pura venint dels espais immutables. Ara ja no tornaría a succeir més.

Entremig de la obra del Judici Final (1536-1541) esculpturà pel cardenal Ridolfi un bust de Brutus inspirat en una cornalina tallada, que l'acabà Tiberio Calcagni.

Una vegada llesta la pintura del Judici Final tornava a il·lusionar-se, com anys endarrera, a la mort de Clement VII, d'acabar el monument, per ell tant desgraciat, de Juli II. Ara feia 36 anys que n'havía acceptat el primer compromís; però el Sant Pare li encarregà dugues altres pintures al fresc representant la Conversió de Sant Pau i el Martiri de Sant Pere, per la capella Paulina (1542-1550). Dugues malaltíes greus, unes febres, retardaren aquest encàrrec pel 1544 i 1546.

En aquest entremig és quan Miquel Angel, assoleix deslligar-se d'una vegada (que ara cal dir-ho en aqueixos termes) del compromís per la execució de la tomba de Juli II. Consumant ell mateix el seu fracàs, firma voluntariament als hereus de Juli II la entrega de l'obra, reduída a tres estàtues quan n'havía de tenir més de trenta.

El Moisés ja esmentat al seu temps ara quedava al centre del monument, acompanyat de dugues estàtues representatives de la Vida activa i la Vida contemplativa personificades en Raquel i Lia. Les altres poques figures comensades, deixades i represes pel cisell, amb intèrvals d'anys entremig, per a atendre a altres encàrrecs als que Miquel Angel no savía negar-se, però sempre recordades amb la constancia del dolor i la recança, ara quedaven despariades. Feia 40 anys que'l malanat es preparava aquest fracàs i ara, venint-hi bé ell, es consumava (1549).

Tenía uns 74 anys. Victoria Colonna, la enamorada més feta a la talla de Miquel Angel, en feia dos que era morta.

Ara a Miquel Angel ja no ens el podem afigurar sinó sucumbint o curant-se. I fou això darrer.

La Malaventura, aquella bruixa burleta que hem vist amagar-se sota cada pessa de marbre destinada a un dels dos grans projectes esculptòrics de Miquel Angel, la que's prevalía ans que tot del gènit voltat d'esbarzers, ombriu i terc de l'artista, la Malaventura que havía girat el Bramante i el seu partit en contra d'ell, la que's gaudía dels imperatius dels Papes, la que alguna hora empaitava l'esmaperdut geni, de Roma a Florencia i a Bolonia i a Roma novament, i sempre l'acompanyà o se l'hi interposà: a la gropa del cavall en fuga, dessota la capa, arrapada a les barques per desgracia dels seus carreus de marbre, en l'aire de la primavera fonent-n'hi la delitança, en l'aigua inconstant de l'Arno i en la cobdicia dels camperols i en la insubordinació dels jornalers de les pedreres quan volgué posar-se a capatàç o en la gosadía dels manobres ciutadàns que'l roben i s'alaben ells de mèrits de l artista, retardant-li i amargant-li la execució de les que haurien estat les obres sintètiques de la personalitat de Miquel-Angel, fins a veure complert el conjur que feia 40 anys havía tirat sobre d'elles, aqueixa Malaventura ens sembla veure-la riure en figura de bruixa darrera el monument inaugurat a Sant Pere *in Vincoli* espiant l'efecte que la evidencia del fracàs irremeiable feia en el llatzerat artista. Sinò que aquesta vegada la vençuda fou ella.

Miquel-Angel aprenía de morir-se i viure en un món nou i ens sembla veure'l sostenir l'esguard de la fatillera maligna; un bany somrient i tot devía assoleiar aquella faç, aquella boca soferta que si de jove podía semblar revellida, ara, als 74 anys, ens la afigurem amb un caient d'infantívola.

La disposició de Miquel-Angel davant la tomba de Juli II sería semblant a la que un dia viu mostrar-se en la cara d'un home que al cap de moltes contrarietats abraonades als seus plans ideals i al seu manteniment acabava de perdre la muller que li havía sigut companya i confidenta en la seva fe, malconeguda dels demès.

Vareig acostar-me al qui m'era gran amic per a estrenyer-li la mà a l'hora del pèsam. Era a un extrem de ciutat, al mig d'una plaça coronada d'una verdor esclarida d'arbres i alfombrada d'un soleiet tranquil. L'home ja de sí menut i esblaimat, menjat de totes les penuries, encara restava més disminuit i d'una color més trencada al mig del dematí, com una imatge santa de peregrí enrossida de moltes soleiades dels camins. Se li contaven dugues llàgrimes baixant dels ulls lentament, entretenint-se a cada racer de la faç solcada; un s'hi havía d'acostar per adonar-se de la presencia d'aquelles llàgrimes, perquè entre elles la expressió perseverava

AGUA MINERO : MEDICINAL NATURAL : PURGANTE RUBINAT-LLORACH
Recomendada por las Academias de Medicina de París y Barcelona, etc., etc. Diplomas y medallas de Oro
PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO
Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del higado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago é intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO.—Como garantía de legitimidad, xigir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del Dr. Llorach, con el esudo encarnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.
VÉNDESE EN FARMACIAS, DROGUERÍAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES
Administración: Calle Cortes, 648 - BARCELONA
Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua RUBINAT-LLORACH

somrienta. Als que'ns hi acostavem ens atenía amb una dolça seguretat que semblava que qui acudía a cercar consol fóssim nosaltres; tant sols un vel més d'apagament en la veu i les dugues llàgrimes lentíssimes cara avall; i gravat en ella el somriure de claror que ja res era capaç d'esborrar. Semblava com si l'ànima d'aquell home ja no tingués res que veure amb l'accident físic de les seves llàgrimes. Era aquell ploure fent sol dels ruixats del bon temps. L'home, fet en la lluita, endolcit per ella, avesat a trobar ja en ella mateixa el premi i el fi del seu moure's, havent-se conquerit un caràcter per sobre de qualsevulga indigencia o menyspreu, trevallant per la seva fe sense heure esment de cap mal forà, ara, en mig del seu dol, resplendía d'una claror tota interna que, si no temés que se'm malentengués, en diría alegra.

Doncs a Miquel Angel també me'l representó així en presencia del fracàs últim del seu projecte monumenal: la Tomba de Juli II, tant després de vanagloria i, adins i tot de la recança tant resignat, girat a una vida nova, que al esguardar la Malaventura amb benigna impassibilitat, ella, forçada per l'esglai que sol donar als esperits malignes el diví sobrenatural, degué fugir entrebancadament enllà de l'ombra del temple per mai més no tornar a inquietar l'artista.

Potser les llàgrimes li anessin cara avall a Miquel Angel també, però ja era un accident sense significació dolorosa. Estava curat. Tenía 74 anys i s'anava preparant a ben morir.

JOSEP LLEONART

Biblioteca "Illes d'Or"

La més selecta de les Biblioteques literaries

1 pta. el volum

Les illes d'Or.—de F. Mistral (trad. María Antonia Salvà).
Vida al pas.—Per Joan Maragall.
Somnis.—per Guerau de Liost.

Se troben de venda a la Casa Luis Gili. Editor i llibrer, Clarís, 82, i a nostra Administració.

De Leopardí

Dialec de Torquato Tasso i del seu geni familiar

Geni — Com estàs, Torquato?

Torquato — Ja sabs com s'hi pugui estar en una presó, i ficat fins al coll dins la desgracia.

Geni — Va, però després d'haver sopat, no és temps de lamentacions. Fes el cor fort, i conversarem plegats.

Torquato — Aquí no'm vé gaire bé. Però la teva presencia i les teves paraules sempre m'aconorten. Seu-me al costat.

Geni — Que jo seguí? No es pas cosa fàcil per un esperit. Però vetaquí: fes conte que estic sentat.

Torquato — Oh. pogués jo reveure la meva *Leonora*. Cada vegada qu'em torna a la ment, sento un calfret de joia, que se m'estén del cap fins a la punta dels peus; i no'm resta un nervi ni una vena que no sien percudits. Tal volta, pensant amb ella, em reviuen a l'ànima certes imatges i certs afectes, tals, que pel petit espai de temps, em sembla que soc encara el mateix Torquato que fou abans d'haver fet experiencia de les desgracies i dels homes, i que ara jo tantes voltes ploro com si fos mort. En veritat, jo diría que el tracte del món i l'exercici dels patiments, solen com aprofondir i ensopir dintre de cadascú de nosaltres aquell primer home que hi havía: El qual només de tant en tant es desvetlla per poca estona, tant més poc freqüent com major sia el progrès dels anys; es retira al contrari vers el nostre interior i torna a caure en somni més profunde que abans; fins que durant encara la nostra vida, es mor. En fí, jo em meravello com el penšament d'una dòna tingui tanta força per renovar me l'ànima i fer-me oblidar tantes malvestats. I si no fòs que ja no em resta cap esperança de veurela, creuría que encar no he perduda la facultat d'ésser feliç,

Geni — Quina de les dues coses estimes per més dolces: veure la dòna amada, o pensar amb ella?

Tasso — No ho sé. En veritat que quan la tenía davant, em semblava una dòna, i llunyana, em semblava i em sembla una deesa.

Geni — Aquestes deeses són tant benignes, que quan algú se'ls hi acosta, en un moment repleguen llur divinitat, aparten les flames del voltant i les abscondeixen per no enlluernar al mortal que va vers elles.

Tasso — Tú dius massa la veritat. Però no et sembla un gran pecat de les dònes que a la prova apareguin tant diverses de com nosaltres les imaginàvem.

Geni.—Jo no sé veure quina culpa tinguin, en això d'ésser fetes de carn i de sang, i no de nectar i ambrosía. Quína cosa del món té una ombra o una mil·lèssima part de la perfecció que penses que han de tenir les dònes? I fins em sembla estrany que no meravellante que els homes sien homes, és a dir, criatures poc laudables i poc amables, no sàpigas compendre com succeeix, que les dònes de fet, no sien angels.

Tasso.—Amb tot i això, jo em moro del desig de reveure-la i tornar-li a parlar.

Geni.—Bé, aquesta nit en somni jo te l'aconduiré al davant, bella com la joventut; i amable de manera que tu t'atreviràs de parlar-li molt més franc i natural que mai i finiràs per estrenyerli la mà, i ella te de mirar-te fixament, i et posarà al esperit una tal dolcesa, que tu seràs vençut, i per tot demà, qualsevulga vegada que't recordaràs de aquest somni, et percudirà el cor de delectança.

Tasso. — Gran consol; un somni a canvi de la veritat.

Geni.—Què és la veritat?

Tasso. — No ho sabía menys Pilat que jo.

Geni —Bé, doncs, respondré per tu. Sàpigues que de lo veritable a lo somniat, no hi ha altra diferencia, sinó que lo somniat pot alguna vegada èsser molt més bell i més dolç que lo veritable.

Tasso.—Així igual valor té la delectança somniada que la veritable?

Geni.—Jo crec que sí. I fins tinc noticia de un, que quan la dòna que estima se li representa en qualque somni gentil, per tot el dia següent, fuig de trobar-la o reveure-la; sabent que ella no podria comparar-se a l'imatge que el somni li ha deixat impresa, i que la veritat, llevant-li de la ment la cosa falsa, el privaría de la delectança extraordinaria que n'hi pervé. I no són de condemnar els antics, qui major industria i sol·licitut tenien que tu, en el que pertoca a tota mena de gaudiments possibles a la natura humana, si havien la costúm de procurar-se en manera varia la dolcesa i la jocunditat dels somnis; ni Pitàgoras és de rependre per haver condemnat menjar les faves, perquè les creia contraries a la tranquilitat dels somnis, i avinentes per enterbolir-los; i són d excusar els supersticiosos que, abans de colgar-se, solíen orar i fer libacions a Mercuri conduidor dels somnis, perque els en hi enviés d'aquells plaents; i per aquest efecte tenien la seva imatge esculpida damunt el capçal dels llits. Així, no trobant mai la felicitat en el temps de vetlla, estudiaven per ésser feliços dormint: i crec que en part, i en

alguna manera ho obtinguessin, i que fossin escoltats de Mercuri més que dels altres Deus.

Tasso.—Per tant, ja que els homes naixen i viuen solament pel plaer, o del còs o de l'ànima; si d'altra banda el plaer es troba únicament o màximament en el somni, convindrà que ens determinem a viure per somniar: a la qual cosa en veritat jo no m'hi puc avenir.

Geni.—Ja hi ets avingut i determinat, ja que tu vius, i consents en el viure. Quina cosa es el plaer?

Tasso.—No hi tinc tanta pràctica per poder conèixer quina cosa sia.

Geni.—Ningú el coneix pràcticament, sinó per especulació; perquè el plaer és un subjecte especulatiu, i no real; un desig, no un fet; un sentiment que el home concebeix amb la pensa, i no el prova; o per millor dir-ho, un concepte, i no un sentiment. No't recordes que en el mateix temps d'alguna de les teves delectances, encar que infinitament desitjat, i recercat amb grans treballs i molesties imponderables; no podent-te contentar el goig obtingut en aquells moments, estàs sempre esperant un goig major i més veritable, en el qual consisteixi el tal plaer; i vas sempre fent relació al instant futur de aquella mateixa delectança? El qual fineix sempre abans d'assolir l'instant que't satisfaci; i no't deixa altre bé que la cega esperança de gaudir millor i més verament en altra ocasió, i el conort de fingir i narrar a tu mateix l'haver gaudit, i contar-ho fins als altres, no per sola ambició, sinó que el persuadir-los t'ajuda a persuadir-te a tu mateix. Però cadascú que consent a viure, no ho fa en essencia a altre efecte ni amb altra utilitat que per somniar; ço és, creure gaudir o haver gaudit; coses totes dues falses i fantàstiques.

Tasso.—No poden mai els homes creure gaudir al moment actual?

Geni.—Sempre que creguéssin això, gaudirien en fets. Però còntem tu si algun instant de la teva vida et recordes d'haver dit en plena sinceritat i opinió: jo gaudeixo. Sinó que tu deies i dius sincerament: jo gaudiré; i alguna volta, però amb menor sinceritat: he gaudit. De manera que el plaer és sempre o passat o futur, i mai present.

Tasso.—Que és igual que dir que no existeix.

Geni.—Així sembla.

Tasso.—Fins en el somni.

Geni.—Parlant amb propietat.

Tasso.—Doncs l'objecte i l'intent de la vida nostra, no essencial, sinó únic és el plaer; entenent per plaer la felicitat; que deu en efecte ésser plaer, qualsevulga que sia la procedencia.

Geni.—Certissim.

Tasso.—I bé, la nostra vida, mancant sempre de la seva fi, és contínuament imperfecta, i es dedueix d'aqui que el viure és per propia natura un estat violent.

Geni.—Potser.

Tasso.—Jo ho veig cert. I doncs perquè vivim nosaltres? vui dir, perquè consentim en viure?

Geni.—I a mi que em contes? Això ho sabs tu millor. que ets home.

Tasso.—Jo et juro que no ho sé.

Geni.—Demana-ho a altres més savis, i potser trobarás algú que et resolgui aquest dubte.

Tasso.—Així ho faré. Però és cert que aquesta vida que porto és tota un estat violent: perquè fins deixant apart el dolor, l'enuig sol ja em mata.

Geni.—Què és això de l'enuig?

Tasso.—En aquest punt no em manca la experiencia per satisfer la teva pregunta. A mi em sembla que l'enuig és de la natura de l'aire: el qual ompla tots els espais posats entre les coses materials, i tots els buits que contenen; i allí a on un còs s'en va, i un altre no'l substitueix, allí corre desseguida. Així tots els espais de la vida humana posats entre el plaer i el dolor, són ocupats de l'enuig. I però, com en el món material, segons els Peripatètics, no es dona buit de cap mena; així en la nostra vida no es dona buit, sinó quan la ment per qualsevol causa intermiteix l'ús del pensament. Per tot lo que resta de temps, l'esperit considerat fins en si propi i com disgregat del còs, es troba contenint qualque passió qui essent buit de tot plaer i dolor, li convè sigui ple d'enuig; el qual també es passió, no altrament que el dolor i la delectança.

Geni.—I després que totes les vostres delectances són de materia semblant als telarinys: tenuíssimes, rariíssimes i transparents; i per ço comta l'aire en aquests, així l'enuig en aquells penetra en tota part, i els omplena. Veritablement per l'enuig no crec se degui entendre altra cosa que el desig de la felicitat; no satisfet del plaer, i no ofès obertament pel dolor. El qual desig com dèiem abans, mai és satisfet; i el plaer propiament no es troba. Així és que la vida humana, per dir-ho d'aquesta manera, és composta i teixida, part de dolor, part d'enuig; de l'una de les quals passions no'n reposa sinó tombant dins de l'altra. I aquest no és el teu particular destí, sinó el de tots els homes.

Tasso.—Quin remei podría provar se contra l'enuig?

Geni.—El somni, l'opi i el dolor. I aquest és el més potent de tots: perquè l'home mentres pateix, no s'enutja de cap manera.

Tasso.—A canvi d'aquesta metgía, jo m'acontento d'enutjar me tota la vida. Però sols la varietat de les accions, de les ocupacions i dels sentiments, si bé no ens alliberen del enuig, perquè no hi ha vera delectança, amb tot i això l'alleugereix i el fa passador. Mentres que en aquesta presó, separat del comerç humà, havent-ne privat l'escriure, reduit a notar per passatemps el toc del rellotge, anomerar les rascades, les clivelles i els corcs de les fustes, considerar sobre l'enrejolat del paviment, divertir-ne amb les papellones i les mosques que van d'un cantó a l'altre de la estança, passar-me com qui diu tot el sant dia d'una mateixa manera; i no hi ha cosa que em llevi de cap manera la càrrega de l'enuig.

Geni.—Díga'm: quan temps fa que estàs reduit a aquesta forma de vida?

Tasso.—Un garbell de setmanes, com tu sabs.

Geni.—No coneixes des de'l primer dia fins avui alguna diversitat en el neguit que't dóna?

Tasso.—Certament que el trobava major al principi: perquè poc a poquet la ment, no ocupada d'altra cosa i no distreta, se'm va acostumant a parlar amb sí mateixa bastant més i amb major resignació que al principi, i adquirint un hàbit i una virtut de conversar en sí mateixa, fins de xerrotejar; en tal manera que moltes vegades em sembla estar en companyía de persones que raonen, i el menor subjecte que se m'acut, em basta per fer-ne entre mí i jo mateix una gran disertació.

Geni.—Aquesta costum la veuràs confirmar i créixer dia per dia, de manera que quan després se't torni la facultat de parlar amb els altres homes, et semblará ésser més desocupat estant en llur companyía que en solitut. I aquesta costum en tant acomplida manera de viure, no creguis que sigui patrimoni solament de tu i els teus semblants aptes de sí a la meditació; sinó que pervé en més o menys temps a qualsevulga que sia. Ademés, l'ésser separat dels homes i per dir-ho així de la mateixa vida, portà en sí aquesta utilitat; que l'home encara que avorrit, i disgustat de les coses humanes per la experiencia; poc a poc acostumant-se de nou a mirar-les de lluny, des d'on semblen molt més belles i més dignes que d'aprop, s'oblida de la llur vanitat i miseria; torna a formar-se i quasi crear-se el món a la seva manera; a apreciar, estimar i desitjar la vida; de la qual esperança sinó li és llevada la possibilitat o confiança de restituir-se a la societat dels homes, es va nutrint i delectant, com solía als seus primers anys. De manera que la solitut fa gairebé l'ofici de la jovenesa; perquè rejovenint l'ànim torna a avalorar, a en-

fortir la imaginació, i renova en l'home experimentat els beneficis d'aquella primera inexperiencia que sospires. Jo et deixo perquè veig que la sòn ja et va venint; i me'n vaig a preparar-te aquell somni bell que t'he promès. Així darrera de somniar i fantasiar, aniràs consumant la vida; no amb altra utilitat que consumar-la; que aquest és l'únic fruit que es pot haver al món, i l'únic intent que et deus proposar cada dematí al deixondir-te. Moltes voltes convindría arrossegar-la amb les dents. Beat aquell que pot estirar-la amb les mans, o tirar-se-la a l'esquena. Però, en fí, el teu temps no corre més a poc a poc en aquesta presó, que en els vergers i les sales de la qui et neguiteija. Adeu.

Tasso. — Adeu. Però escolta, la teva conversació em reconforta tant. No que interrompi la meva tristesa; però aquesta la majoría del temps és com una obscurissima nit, sense lluna ni estrelles; mentre estic amb tu, és semblant a les ombres del capvespre, més agradables que molestes. I perquè et pugui cridar i trobar quan et necessiti, díga'm on sols habitar.

Geni —Encara no ho has conegut? En qualque generosa licor.

JOSEP MARÍA DE SAGARRA trad.

Acaba de sortir

AUQUES I VENTALLS

per JOSEP CARNER

Preu: 5 pessetes

Dipòsit: Lluís Gili, Clarís, 82

El Soldat grec

de Sajos Bíró

Islonaria, jo et crido! Islonaria, les petjades de tes sandalies d'or, dels peus delicats, l'arena dels segles les ha ja esborrades.

Però a ma invocació, Islonaria, apareixes igual que aquell dia d'estiu, lluminós en el portal de Pompeia. Els teus cabells espessos són negres, com l'ombra del xiprer, i tos ulls pregons són brillants, com el mateix sol damunt les illes gregues.

En aquell dia d'estiu, lluminós, en el portal de Pompeia, el guia ens parlava així:

—En l'época de les primeres excavacions es trobà en aquest lloc un cadavre d'un soldat, admirablement conservat sota una fonda capa de lava. Aquest soldat és un model perfecte del compliment del dever. Quan tothom fugía de la ciutat que el toc abrandava, ell restà en el seu lloc. Plini, el jove, conta que els fugitius el cridaven, perquè es refugiés. Però ell s'apoià en el portal i restà en el lloc que li havíen ordenat. Allí restà i morí.

...Els Alemanys i Anglesos amb serietat movíen el cap. Si, si, també ho diu Plini, el jove. Jo no sé, si Plini el jove ho ha escrit, mes jo no podía creure que el guia, digués veritat. Però davant mos ulls s'extremía l'aire d'estiu, ple de llum, s'extremía, brillava, cegava i prenía forma. Tu eres davant meu, Islonaria. El teu vestit blanc suau, brodat d'or, damunt ta cintura delicada i un lleuger somriure s'amagava en tos llavis graciosos al mirar aquells homes.

Jo t'admirava, Islonaria, mirava tos ulls i era per mi evident que el guia, els Alemanys, Plini el jove, tots, tots eran uns ignocents. No pas així va morir aquell soldat, no és veritat, Islonaria?—Ja ho sabem, com.

***

Aquell camí de pedra, llarg, que porta al port de Pompeia, era desert. El sol del crepúscol pintava la mar de vermell i el soroll del port de mica en mica callava. Arràn del mar, un soldat alt mirava els raigs purpuris d'aquell sol tebi, sospirant d'enyorança. L'espasa curta, el casc, mostraven prou bé que pertanyía a la llegió africana. Però el rostre bonic, el color clar, demostraven que era romà o bé grec. Poc temps encara mirà, sospirant, el mar; després es girà i dirigí vers la ciutat.

Lluny d'ell, a l'altre terme del camí, s'obirà una figura de dòna. El soldat poc a poc seguí endavant, observant amb atenció la dòna que s'acostava depressa. Aon anava en aquella hora? El sol s'havía amagat ja dins el mar i de mica en mica l'espai s'enfosquía.

La figura blanca de la dòna que se acostava es veié en el bosc de llorers. Allavors el soldat sentí una veu tímida i la dòna es perdé de vista. Un segón crit seguí al primer i el soldat s'apressà endavant. Arribà al bosc, on últimament havía vist aquella figura blanca, femenina. Buscant, mirà a l'entorn.

Sota 'ls arbres del terme del bosc, una figura inclinada es redreçà. El soldat seguí endavant. En la claror de la nit estrellada distinguí un home, una figura bruta i sospitosa, com els que acostumaven a corre pel port i robar. D'un salt hi fou. La dòna jeia a terra immòbil; el lladre ja li treia de la mà dreta la serpent ampla, d'or, que portava ornant-se'n.

El lladre saltà contra el soldat amb el cap baix. Aquest li donà un cop de puny, mes sentí que el lladre amb el punyal li feia sang al pit. Llavors agafà l'espasa. L'espasa ample, curta, brandà en l'espai. El lladre s'atançà altra vegada, però, abans que son punyal arribés al cos, l'espasa caiguè feixuga damunt son cap. El metall tallant li desféu el cap. L'home vacil·là i caigué als peus del soldat. La sang fluía abundant del cap destroçat. El soldat mirant-lo amb despreci i amb aire de superioritat, s'atançà a la dòna. Observà primer si havía mort. Al tocar-la, la dòna obrí els ulls. Ella dirigí una mirada fosca, seriosa al soldat, i una forta alegría brillà en sos ulls, al veure el cadavre sagnant del lladre. S'apoià en el colze.

—No t'ha ferit? — preguntà el soldat.

—No, — respongué la dòna.—M'agafà pel coll i vaig desmaiar-me.

El soldat digué:

—T'ho mereixies. Com has sigut tant irreflexiva de sortí, al crepúscol, fòra els portals. En el port! Amb bracelets daurats!

ROYAL

Rambla dels Estudis, núm. 8

♦ Cada tarda Tè-concert ♦ Souper-concert a la sortida dels teatres ♦

RESTAURANT ❀ Menú des de 5 pessetes

El Saló més elegant de Barcelona per banquets i lunchs

La dòna no contestà. Se'l mirà amb un somriure tranquil. Ell se fixà en son vestit i sospitant diguè:

—Tu ets, em sembla, una dòna noble. Què hi buscaves aquí als de fores?

La dòna, avergonyida, ordenava les arrugues de son vestit brodat d'or. De sobte aixecà el cap i fixà els ulls en els de l'home.

—No és veritat, que ets grec? — li diguè. — Es en va el vestit legionari que portes, el teu parlar és grec.

—Sí, ho soc, — respongué el soldat.

—Jo també soc grega, — digué amb alegría. — Jo també. A casa em deien Islonaria. Als dotze anys em portaren a Roma. Llavors era pobre, però al cap de sis anys, quan em pintava els cabells amb safrà,.. a Roma totes les dònes es pintaven els cabells de vermell.

—Ets una dòna, tu? — preguntà el soldat.

—Si, ho soc, — respongué, — però no t'és permès el preguntar-me. Ara m'entorno jo a la ciutat. Pots acompanyar-me fins al portal. La serpent daurada te la deixo com a record.

El soldat obeí. En el portal se separaren.

—No ens és permès entrar junts, — digué ella, i el soldat restà a fòra.

Romangué, cavilant una estona, i de sobte es despertà en ell l'enyorança de les illes gregues. Sospirant es mirà el mar, per on els barcos van a la seva patria, i se n'entrà afligit a la ciutat.

De la dòna es digué a sí mateix:

—Devía anar a alguna cita. — I no volgué pensar més en ella.

Però aquella nit somnià a Islonaria. La vegè amb els cabells de color de safrà; ella li ofería una serpent d'or i somreia. Després la vegé amb els cabells negres. I els seus ulls eren brillants, com el sol de les illes gregues i pregons com el mar de les illes gregues.

L'endemà s'aixecà inquiet i se n'anà pels carrers, potser la podría trobar. Preguntar per ella no volía fer-ho. Això fóra com si algú toqués son amor tot just nat amb uns dits impurs.

Ell, doncs, seguí places i carrers, mirant en totes les cases i en tots els jardins, qui sab si podría arribar-la a veure. No coneixía la ciutat, perquè feia poc havía vingut d'Africa, perxò anava sense direcció, vagant pels carrers, i també mirava en les cases del «Forum triangulare», encara que allí no hi havia més que temples i oficines

Havía crescut molt la seva amor. Enyorava aquella dòna i tot el dia va passar repetint aquell nom tant dolç: Islonaria, Islonaria

Un dia, per fi, la vegé. Ella saltà del cotxe davant una casa sumptuosa. I el soldat grec amb el cor oprimit es passejava davant del palau de l'un cantó a l'altre. Les parets eren cobertes de marbre, pintades de negre, vermell i viola; al davant s'aixecaven les columnes a la faisó grega i per la porta es veia l'atri gran, luxós. Aquí habita un senyor, un noble.

Però el soldat no pogué retenir-se. Pujà l'escala de marbre. A l'atri no hi havía ningú. Seguí endavant. Atravessà tres sales, apartà una cortina i es trobà amb la dòna.

—Islonaria,—li digué tremolant,—els deus immortals et donguin una joventut eterna.

Ella s'enrogí.

—T'ha vist algú a l'entrar?—preguntà al soldat.

—Em crec que ningú.

—Ja sabs on ets?—li preguntà ella. A la casa de Numa Pompili.

El soldat es tornà groc. Numa Pompili era parent de l'emperador, això també ho sabía ell.

—Ets la seva muller?—li preguntà.

—Si.

—Llavors,—va dir el soldat—tot el més moriré. No és pas un gran preu per veure't.

Ella mirà el rostre noble del soldat.

—Per dir la veritat, ja t'esperava—li digué.—Ara cal que te'n vagis depressa, però jo vull trobar-me amb tu.

L'alegría s'encengué en els ulls del soldat.

—Aón, Islonaria? Quan?

—El meu espòs—va dir ella—el primer dia de cada setmana dóna un banquet als seus amics en la nostra vinya. Demà passat al vespre, doncs, seré lliure. Espera'm a la porta Nòlica i segueix-me, quan hagi sortit del portal. No t'ajuntis amb mi, sinó vina a la casa on jo entri. Ara ves-te'n.

El soldat se n'anà. L'alegría esbategava en el seu cor. Islonaria, Islonaria! Com una mùsica, com la vibració de la arpa, com el sò de la cítara, ressonava aquest nom tant dolç dins son cor. Islonaria, Islonaria.

—Els déus inmortals, en què jo crec,—deia ell—escampin sobre teu totes ses benediccions.

Content caminava el soldat grec i ni les illes gregues enyorava. Què són totes les resplendors de les illes gregues al costat del somriure d'Islonaria, que totes ses dolçors al costat d'un bes de Islonaria?

Dos dies li calía esperar. El primer dia la terra va fer moviment. El soldat se'n reia del terratrèmol. Hi havía res que pogués espantar-lo, si l'endemà havía de veure Islonaria? El segon dia la terra va fer remor altra vegada i molts homes sortiren de la ciutat. El soldat grec pensava amb Islonaria, i ella li apareixía davant seu, com la mateixa bella Afrodita.

Per fi arribà el dia de la cita. El soldat grec al migdía era ja al portal Nòlic. Davant seu, al cim del Vesubi el fum retorçant-se s'enlairava, i les flames l'enrogíen. La terra altra vegada remorejava i els llamps brillaven al cim de la muntanya. El soldat grec se'n reia, de tot això. Ell esperava Islonaria!

Encara tardarà a fer-se fosc—deia ell, passejant se impacient.—Però de sobte el crepùscol vingué. La muntanya s'alçà, la terra vacil·là i les roques s'esquerdaren. El foc sortía bramant de la muntanya. Una foscor impenetrable s'estengué sobre Pompeia. El fum i la cendra baixaven fins a terra, cendra calenta que tot ho encenía. La terra es torçava gemegant, altra vegada la muntanya remorejava i una nova columna de foc se alçava de son cim.

Tot-hom fugí de la ciutat. Pels portals, ajustaments d'homes aterroritzats es llençaven en el port i tots els vaixells l'un després de l'altre fugíen al mar. Una multitut, cridant, plorant, desesperant-se, sortía sens parar d'aquell portal. El soldat s'ho mirava. La cendra, poc a poc baixava volant a sos caps, aquella cendra càlida que ofegava. Un li va dir:

—Perquè no fuges? Corre a refugiar-te.

El soldat féu amb el cap, que no. Ells no saben que espera a Islonaria. I els homes, davant d'ell passaven sempre corrent. Després el córrer es va parar. Ell apoià l'esquena a la paret i pensà amb Islonaria. Veia els seus cabells, els ulls, la cintura. La cendra calenta queia cada cop èn més quantitat, la muntanya tremolava altra vegada i bramant, xiulant, cegant, vessava la lava flamejant; la cendra poc a poc colgava al soldat, la lava fluía bramulant per damunt seu i després d'una estona el soldat grec reposava sota una capa de sis metres.

Islonaria ja era fòra de perill. S'havía refugiat ja el primer dia i, quan Pompeia restava enterrada sota la lava, ella banyant sos llavis graciosos amb vi de Samos, entre alegre companyía havía oblidat completament que algú l'esperés en el portal Nòlic.

***

No és veritat que fou així, Islonaria? El soldat grec t'ha esperat vint segles. Els déus immortals et donguin joventut i bellesa eternes, Islonaria, a tu i a tes germanes. Tes germanes, Islonaria, avui encara obliden que algú les espera en el portal Nòlic i mullen sos llavis amb vi de Xipre, mentre en el portal Nòlic cau la lava i la cendra xafegosa.

Trad. de l'Esperanto. M. S. M.

Joventut Nacionalista

Conferencia del Dr. Bassedas

Heu's-aquí un extracte de la Conferencia del Doctor don Josep Bassedas, a la Joventut Nacionalista.

El tema era: «Casa Municipal de Lactancia. Fonaments. Estudi crític. Reformes».

Començà rendint un' tribut d'admiració i respecte a la Lliga i als seus homes, que tant han fet—va dir—per nostra estimada Catalunya i dels quals tant esperen els bons catalans per al resorgiment esplendorós i triomfant de la nostra terra; saludant després els seus companys de Joventut Nacionalista.

Recordant unes paraules del seu savi mestre doctor Fargas, enumerà tots els centres moderns d'estudis biològics amb què compta en l'actualitat Barcelona, fent l'elogi dels homes de ciencia que els regenten.

Digué que havía escullit l'esmentat tema per a donar a conèixer una institució que no ho és gaire encara per als ciutadans de Barcelona i per a facilitar dades concretes del seu funcionament a l'objecte de què, essent conegudes les deficiencies, puguin ésser corregides i obtenir que sigui un establiment orgull de Catalunya que pugui posar-se al costat dels millors de l'estranger.

Explicà el procés en virtut del qual els biòlegs de tots els països durant els darrers anys del segle passat s'adonaren de la grossa proporcionalitat de mortalitat infantívola; i fent unes consideracions sobre la manera d'interpretar les estadístiques, aportà un sens fi de dades de la mortalitat dels nens de 0 a 5 anys en les principals capitals de Europa, d'Espanya, de Barcelona en particular. Davant de l'espantós resultat de dites estadístiques fou que'ls biòlegs i polítics de tot el món es preocupessin del problema, cercant medis per a evitar una tant greu calamitat, i per això s'investigà les causes a què era deguda, trobant que eren les infeccions, els trastorns digestius i les malaltíes respiratories, a les quals pagaven més fort tribut les jovençanes edats, principalment en els medis miseriosos, ignorants i bruts.

Indicà com, per a combatre-les, nasqué la Puericultura, la qual té per objecte la cria de l'infant en son sentit més ample. Feu historia de la mateixa i dels seus progressos en els distints pobles d'Europa i enumerà els resultats per ella obtinguts en forma de lleis, de protecció als infants, d'institucions destinades al mateix objecte, de les quals les més importants són les consultes per a nens de pit, les Säulingsschützen, les gouttes de Lait, les Maternitats models, les associacions de protecció de l'embraçada i les destinades a combatre les malaltíes dels aparells sexuals de la dòna, causa d'esterilitat. La qual cosa ha donat lloc a una millora evident en les estadístiques de la mortalitat dels menuts.

Descrigué algunes d'aquestes institucions, per ell visitades, de Berlin, París, Brusel·les, Munich, Hamburg, Ginebra, Zurich, Berna, Colonia, Lyon, fent especial menció de la goutte de Lait, de Ginebra; de l'Augusta Victoria-Haus, de Berlin; de la Ponponniere, de Porchefontaine; de la Fundation-Budin; de les maternitats de Colonia, de Berlin i de París.

Passa aleshores a explicar el fet a Barcelona en aital sentit, enumerant totes les associacions i instituts de protecció a la dòna embraçada i als infants, fent remarcar principalment la Junta Provincial de Protecció a la Infancia, l'Hospital Clínic, la Maternitat, i la Casa Municipal de Lactancia. Senyalà l'historia d'aquesta des del seu començament fins a la data, fent notar els magnífics resultats obtinguts al començament sota la direcció del doctor Macaya, i dient que en son progressiu desentrotllo ha assistit durant el darrer any a 2.000 embraçades i ha dirigit la lactancia d'unes 4.500 criatures, facilitant llet per alletar a moltes d'elles, essent per consegüent la més important en son genre. Descrigué minuciosament la estètica i dinàmica de l'esmentada institució municipal, detallant la manera com s'hi presten els diferents serveis i fent veure la trascendencia científica, benèfica i social dels mateixos. Del de toco-ginecología digué ser quantativament el primer d'Espanya, mancant li molt poc per arribar als seus anàlegs de París i Berlin; i qualitativament, com en els esmentats, s'hi practiquen també els més moderns mètodes d'exploració com anàlisis d'orins, de sang, pelvimetría, reacció de Wassermann, de Abderhalden, etc. Devent-se tot a l'afecte i entusiasme que hi dedica son director l'eminent tocòleg doctor Farriols.

A continuació féu resaltar les deficiencies que hi ha, exposant una serie de reformes que si es portessin a la pràctica, a son judici, farían de l'establiment un dels majors motius d'orgull per la ciutat.

Deixant sentat que en el ram de Maternitat l'ideal ha d'ésser l'evitació de casos distòcics i d'infeccions puerperals i en el de Puericultura el foment de l'alletament matern, per a sostenir el qual deuen fer-se tota classe de sacrificis, concretà el seu pensament en ço que a reformes fa referencia amb les següents conclusions:

1.ª Crear una Junta Administrativa autònoma, però amb caràcter oficial, per donar totes les garantíes, composta de regidors i representants d'entitats científiques i culturals, que se n'encarreguin.

2.ª Canviar el nom de Casa de Lactancia pel de Casa de Maternitat i Puericultura o bé pel de Defensa de la Mare i de l'Infant.

3.ª Procurar la creació d'una Junta lliure de senyores per a buscar i obtenir recursos destinats a adquirir abrics i robes per a les concurrents a la Casa.

4.ª Creació de nous i ampliació dels existents restaurants de maternitat.

5.ª Adopció dels serveis a la casa: canviant el despatx de l'administrador en el del director; la sala de Pediatría en despatx dels escribents; el departament de banys en sala d'operacions; els banys als espaiosos subterranis; supressió de la enfermería de nens i canviar-la en la de parteres, que, junt amb l'altra que ja hi ha, donaràn un total de quatre llits aprofitables; canviar el quarto de la infermera en sala de incubadores.

6.ª Completar les instal·lacions de calefacció central i de banys.

7.ª Adquisició d'incubadores.

Serveis i personal.

8.ª Simplificar la concesió de llevadora a les demandants, lliurant-les l'oportú volant en la propia casa, que evitaría passos i molesties al públic. Per conseguir tindría de posar-se guardia d'escrivents durant tot el dia.

Editorial Ibèrica, Passeig de Gracia, 62-BARCELONA

Obres completes

de l'Il·lm. Sr. Dr.

D. Josep Torras i Bages

Bisbe de Vich

Vuit grans volums de 400 a 500 planes cada un, amb paper luxós i refinadíssima impressió

Preu de l'obra:

Per suscripció, pagament a la bestreta		Acabat el temps de la suscripció la obra valdrà	
Rústega	Ptes. 35	Rústega	Ptes. 45
Tela.	45	Tela.	» 50

9.ª Completar l'instal lació de les sales de operacions i regoneixements.

10. Organització de les infermeríes.

11. Fer un tot orgànic del cos de llevadores i tocòlegs, essent el quefe de Toco-ginecología el superior jeràrquic, no sols en l'ordre científic, sinó també en l'administratiu, per a fer efectiva la seva autoritat i poder unificar degudament el servei.

12. Modificar les actuals zones que corresponen a les llevadores, puix en l'actualitat n'hi ha de molt carregades.

13. Que cada llevadora visqui o tingui un centre per a rebre els avisos en la zona que li correspòn.

14. Facilitar maletins d'assistencia, degudament proveits, a les llevadores.

15. Aplicació de rigoroses sancions a les que deixen de cumplir el seu deure (que és una exigua minoría), per a evitar el mal exemple i el descrèdit del servei.

16. Regular l'assistencia als parts distocis permetent el trasllat de les pacients a la Casa en aquells casos que les males condicions del medi en què's troben o l'importancia de l'operació que cal practicar ho eixigeixi, utilitzant els quatre llits de les infermeríes.

17. Adquisició o contracte de dos automòbils: l'un petit (ciclonette) per a portar els maletins dits a les cases de les parteres des de la Casa de Lactancia, on se'ls proveirà del material estèril convenient; i una altra ambulancia.

18. Supressió de la visita de Pediatría o trasllat de la mateixa a altre lloc.

19. Rellevar al director de la Casa de la visita de Puericultura (que feina tindría en la vigilancia i organització de serveis) i nomenant en son lloc l'actual metge pediatra.

20. Insistir en l' orientació actualment presa de fomentar l'alletament matern, reduint el més possible l'artificial.

21. Dotar convenientment el laboratori.

22. Creació d'una plaça de metge que dirigís personalment les diferents manipulacions de preparació i esterilització de la llet.

23. Organització severa, quasi militar en dit servei. Personal just, ben pagat, però responsable.

24. Voltar se de totes les garantíes pel que a la bona qualitat de llet subministrada per les vaqueries fa referencia. Inspecció bimensual de les vaqueries.

25. Sotmetre la llet a les operacions necessaries per a arribar a l'esterilització de conformitat amb les conclusions més modernes de la ciencia.

26. Suprimir el certificat de pobresa per als serveis de tocología i Puericultura i exigir-lo solament en els casos de lactancia artificial.

27. Remetre al personal facultatiu la organització de conferencies, cursos, impressió de cartilles populars, proveint el material científic convenient (maniquís, peces demostratives, etc.)

28. Exigint-li la més estricta responsabilitat i acompliment del seu deure, donar totes les facilitats al personal facultatiu per a que pugui portar a cap l'obra a què està disposat; estimular-lo per obtenir no sols el cumpliment del seu deure, sinó que dongui el major rendiment científic possible. Estabilitzar la seva situació fent que l'ajudant de avui sigui el quefe de demà, ja que educat durant anys al costat del mestre en l'especialitat, serà el que reunirà millors garantíes d'acert.

29. Terminació de l'interinitat actual, nomenant un director i revestint-lo d'una robusta autoritat perquè pugui donar savia i encertada direcció a la Casa, engranant armònicament tots els serveis.

30. Supressió del càrrec d'administrador (respectant els drets de l'actual als efectes econòmics, puix es troba gueument malalt i sense recursos), per no donar lloc a competencies i subdivisions del principi d'autoritat, sempre perjudicials.

31. Convertir la plaça de administrador en la de inspector, a les ordres del director, regulant-la convenientment.

32. Trasllat de l'escribent del Deganat que s'ocupa dels assumptes de la Casa de Lactancia a aquesta, perquè, junt amb l' altre que hi ha, pogues haver-hi guardia tot el dia i així atendre les demandes dels que anessin a sol·licitar assistencia.

33. Exigir una disciplina perfecta al personal facultatiu i subaltern per a cenyir-se als preceptes científics que deuen presidir la elaboració de la llet. Imposició de multes i càstigs exemplars als que no cumpleixin.

34. Destinar una llevadora a la sala d'operacions, la qual deuría esterelitzar tot el material per a la mateixa i per a la provisió dels maletins d'assistencia.

35. Nomenament de dues infermeres (una de dia i altra de nit) o fer un contracte amb les Germanetes vetlladores.

36. Que el conserge fos el guarda de la Casa durant tot el dia i el que dongués les indicacions degudes als visitants. Durant les hores de visita hauría de somandre constantment en l'«hall» per a instruir a les concurrents en llurs demandes.

37. S'hauría de nomenar un vigilant.

38. La portera actual hauría de passar a servir a la sala de banys i a la sala d'operacions.

39. Les hores de treball que actualment són només sis diaries, hauríen d'ésser vuit.

L'adquisició del material necessari costaría de 44 a 46,000 pessetes.

L'aplicació de les reformes dites produiría un aument de 5,500 solament en el presupost ordinari, puix la reducció de la despesa de la llet que amb el foment intensiu de l'alletament matern s'obtidría, afegit a l'estalv, motivat per la supressió dels serveis indicats si arribaría a 23,500 pessetes, les quals junt amb les 5,500 que dic d aument, serien el bastant per a cubrir l'aument de 29,000 anyals que l'implantació significa. Amb quasibé els mateixos diners, doncs, es pot posar la Casa al nivell més alt de perfeccionament.

Acabà agraint l'apoi que han prestat a la Casa de Lactancia els senyors Panyella i Vidal i Valls als quals es deu haver pogut portar a la pràctica la bona orientació actual; esperant bons fruits de l'actuació dels benemèrits regidors actuals, senyors Puig i Alfonso, Muntanyola, Ripoll i Bofill, de la comissió de Governació, conjuntament amb els primers durant l'actual bieni.

Acompanyà la seva disertació amb la presentació de nombroses gràfiques, plànols, esquemes i estadístiques referents a l'assumpte.

L'abundant i documentada materia impossible de reproduir aquí, donaría lloc a un fascicle lluminós i pràctic.

La nombrosa concurrencia que seguí amb interès els diferents aspectes tractats pel conferenciant, el premià al final amb xardorosos aplaudiments i sinceres felicitacions.

R.

RON BACARDI

De la Premsa

El Crist Ressucitat den Josep Llimona

Cada vegada que som portats a parlar de l'obra d'En Josep Llimona, ens ve a la ploma el desig de situar-la en el lloc de gloria que li pertoca dins el renaixement de les arts a Catalunya. El mestre estatuaire qui té en la seva producció vastíssima i continuada uns alts i baixos que ni ell mateix desconeix: el Mestre qui ha estat dels humils que no han rebutjat el petit treball de cada dia, i acàs poc respectuós amb ell mateix ha donat, com un bon esculptor migeval hauría fet, tot allò que li han demanat, li vingués o no de bon grat el fer-ho; el Mestre qui ha sabut donar se a aquesta mena de treball manual, dins el qual l'esperit se descuida, i la mà, cega se'n va a les formes conegudes, a les solucions trobades en dies de llum a l'esperit, té al lloc de la seva producció moments culminants dels quals han sortit obres que ni nosaltres ni l'avenir mirarà sense una gran emoció.

Les joventuts puritanistes infiamades de ideal, que senten, al llarg de les hores del dia, moure's el seu esperit en una ansia de depuració i de selecció que no té fi, rarament comprenen que en la vida de l'home hi ha moments en què les músiques de l'esperit s'apaguen i en els ressorts còndormits no hi queda més que el record indecís de les grans hores solemnes. ¡O, aquestes hores de condormiment de la vida de l'esperit, llargues i grises, dins les quals tota la vida es gronxa pesadament! Són el tribut que la nostra mísera condició d'homes paga a les hores de llum i resplendor.

¿Qui no ha tastada l'amargor d'aquests dies inactius, d'aquestes tardes lentes, en què a un hom li sembla sentir el pes d'una atrofia, i la vida sembla enfonzar-se en la desolació de l'impotencia? Jo conec en la cara i la paraula sonora de l'amic poeta els dies en què el seu esperit atravessa aquesta crisi. Jo he sentit passar l'hora grisa i pesanta pel taller de l'altre amic pintor, qui enfonzant el seu amodorrament en un recò d'otomana, parla de les seves hores de llum, com d'una cosa que fou. Es el tant per cent de dolor que devem a la vida, l'engunia que'ns pertoca aportar a la cistelleta del dolor; és com el record de la nostra condició humana que ens atura en el camí de les grans elevacions i els núvols del dia plujós que ens entristeixen el pensament, i el vent que excita el nostre sistema nerviós; són les veus de la natura que canten la nostra miseria, com un reny que ens fa reaccionar

cap als divins equilibris del viure usual ple de profundes substancies.

¡O, furientes joventuts les nostres, que senten aquest foc de revolta contra'ls dies grisos, i els vents de març que agiten el nostre cos i destrueixen l harmonia del nostre esperit! ¿Quina vaga furia ens mou a la maledicció del temps o de l'engruna física que enfonza l'il·lusió de la nostra vida selecta? El preciosisme que'ns fa vigilants, sobre la qualitat de les nostres hores; l'íntima aristocracia que'ns inquieta sobre la elevació dels nostres moments, se senten tràgicament retuts pel sarcasme d'un no res material, que'ls aniquila. Però en aquesta alternancia dels estats del nostre esperit, aqueixa mateixa intermitencia reveladora de la nostra pura condició, és un ressó tranquil del ritme de les coses que moren i neixen per a continuar-se.

Una exigencia folla de puritanisme proclama el sosteniment, sense intermitencies, de la nostra altura. El tràgic dels nostres moments d'atuiment és el temor de veure'ns la miseria que ens sentim a dins, en la obra que fem. Ens espaordim i restem acucudits, perquè ens adonem massa del valor de les hores altes.

Hi ha un profunde sentiment d orgull, que és el que més ens adoloreix. L'estat de gracia de què En Maragall parla, no obstant, no és una cosa de cada dia, i cal pensar si és prou convenient pagar amb la modorra grisa de les hores d'ineptitut els moments lluminosos, o és millor treballar, esperant, dins l'esfera del treball igual, que vinguin les hores solemnes.

Esser artesans que s'eleven a artistes en el moment de gracia, o ésser artistes qui s'enfonzen en el de les infinides grisors, dins del qual és ben difícil saber l'hora en que la llum torna a nosaltres. Heusaquí dues modalitats distintes de viure. L'una, plena de fondes virtuts i d'obres mitjanes; l'altra plena de indefinibles engunies, produides per una voluntaria interrupció del poc que resta viu en nosaltres en aquests instants, a canvi de les quals conseguim la selecció en el produit.

En l'obra d'En Josep Llimona brilla la fermesa tranquila de un artesà. Les imatges de Sant Josep per a l'altar de tal esglesia, el relleu de Sant Francesc per a l'altar de tal altra convent nou, les estatues tombals filles de dues criatures excelses, que s'han repetit com un reflexe de sa llum poderosa, i en mig d'aquesta producció tranquila, pacífica, serena, humil, perquè és un acotament a la nostra condició, i revela una simplicitat d'ànima que no s'avergonyeix de mostrar-la, s'alcen, com si en aquest exercici hi hagués trobada la força i l'agilitat, els purs brillants de les grans obres; el Segador del monument al doctor Robert, la estatua dolcíssima del Desconsol, l'imatge serena i dura del Forjador, i aquest Crist Ressucitat, que és com el batec d'ala d'un gran esperit, que no sabem a quines altures se'n va.

O amics, joves amics, preciosistes del viure. ¿Podem judicar la multitut de les obres mitjanes d'En Josep Llimona com una rebaixa als mèrits de les seves grans obres? ¿Es que en la selecció trobariem l'aument dels valors, acàs? Podem judicar als artistes per la llei de les majories, i el valor d'un cas pel nombre major o menor d'obres culminants sobre les que no ho són? .. ¿Podem, per tant, exigir la inactivitat de l'artista que, com l'escultor i el pintor, té un costat manual en la feina, fòra de les seves hores lluminoses?...

Nó; la llei de la vida és el treball, cadascú dins del seu ofici, i la elevació no pot ésser l'objecte de la nostra vida, sinó la conseqüencia d'un treball determinat; i és per això que totes aquelles obres mitjanes que d'En Llimona hem vist, i davant les quals la nostra selecció ha sentit una engruna de repugnancia, no deuen, no poden ésser una rebaixa a la pura gloria del nostre estatuaire, i encara deuen ésser un exemple per a tots.

Altra cosa sería l'amanerament. Cal no confondre'l amb el que aquí hem exposat. L'amanerament és un estat constant, un anorreament decisiu de la facultat creadora, una repetició, una repetició cada dia més esblaimada i barruera d'unes solucions que s'han traçat en un moment de llum. Però en l'obra d En Llimona, tot dubte sobre l'amanerament el treuen aquestes ascensions repetides, no ja dins la seva joventut, sinó ara, en el moment de la madura plenitut de la seva vida. Si no ho diguessin les estatues que han fet la gloria del nostre estatuaire, hauría sigut prou per a dir-ho aquest Crist Resucitat que vola entre les penyes del Montserrat.

***

Afiliar l'obra d'un artista a una tendencia determinada dins l'extensió de les corrents de l'art, és sempre una feina delicada pel que té d'encaixonament, de sistemàtica divisió, de freda classificació, dins l'ordre de la qual les definicions generals amb què's conegui poden fer perdre el valor dels matiços que es troben en les coses, quan elles són estudiades damunt la seva mateixa palpitació. Però si que indubtablement l'obra d'En Llimona podem situar-la en l'espai de la gran evolució de la escultura moderna, on se ha trobat tot sol, a Catalunya i a Espanya. En Llimona representa aquí el pas de la regeneració, de la rehabilitació de la escultura, que va dels temps tristos de les figures amb levita, i dels bustos amb solapes, a la gloria del nu, a la febre del moviment. Sol, dret, en mig del nostre poble, ha vist a l'entorn de la seva obra les figures innobles dels sastres escultors, o els rancis ennobliments dels plegats acadèmics No ha tingut seguidors. Rodin era massa veí i massa a propòsit el seu geni per a cobricelar la ineptitut dels nois desesperats que feien «la escultura de la intenció». Avui tampoc ne té, perquè el moment de la seva plenitut correspòn a l'evolució d'un pensament normalitzador de les forces de la natura, que ell feu vibrar de nou. Mes, així i tot, el seu cas viu, resta com un punt culminant en l'historia de la nostra escultura i l'utilisme de la nostra joventut (que no deixa d'oferir seriosos perills d'academisme) és la limitació de ço que la seva força va ressucitar, de ço que la seva ànima xardorosa de artista, va treure de sota les túniques rígides i tristes de la escultura neo-clàssica.

En un romàntic, i dins de l'art, com dins les corrents de la vida general i del pensament universal, el romanticisme té aquest caràcter de tornada a la natura, de destrucció dels formulismes establerts. Tot per vies d'aquell moviment del romanticisme torna a pendre la vida. Una reculada cap al primari fou el signe d'una reacció contra el academisme i cap al ver estil, i com al llarg de l'historia veiem en aquest període l'agitació de les humanitats vers al centre de sa propia vida, veiem distinguir-se també, pel moviment cap al ver naturalisme, l'escultura.

Es un renaixement de la vida natural, una afirmació de les societats moderníssimes, el primer pas d'unes conquestes que anem en camí d'aconseguir. Rodin és el exemple més representatiu d'aquest moment escultòric; i entre nosaltres el representa sol, sense seguidors, amb més admiradors pel mitjà de la seva producció que pel culminant d'ella, En Josep Llimona. I acàs aquesta imatge del Crist Ressucitat, que ha donat peu a parlar del nostre artista, com fa temps que volíem fer-ho, és dins aquesta cultura del viu una de les obres mestres de l'escultura moderna, no ja del nostre país, sinó d'Europa.

***

La figura del Crist Ressucitat d'En Josep Llimona, modelada amb destí al primer misteri de Gloria que erigeix en la Santa Muntanya la Lliga Espiritual de Nostra Senyora de Montserrat, correspòn al plan general de la representació ideada per En Gaudí, el gran romàntic, geni portentós de la nostra arquitectura.

Hi ha una fondíssima emoció en les obres fortes d'aquest naturalisme cru, i agut, que han representat la reacció de la vida moderna, contra 'ls estatuts frets de la vida neo-clàssica. Si la bondat de l'art l'hagués sim de judicar, com molts se creuen, per la força de l'emoció que les obres produeixen, si fos qüestió de més o menys vibració interna de l'espectador, i no armonía de les coses dins la seva natura, davant dels casos

Fábrica Barcelonesa de Cel·luloide, Goma i Aposits

CENTRAL: Fontanella, 20

SUCURSAL: Ronda de Sant Pere, 12

FABRICA: Font honrada, 3

Joguetería, Tocador i objectes de cel luloide ■ Ortopedia, Higiene i articles de goma. ■ Cotons, glasses, benes i sabons antisèptics.

Enviem catàlegs als compradors a l'engrós

TUSELL GERMANS - Barcelona

genials com el d'En Gaudí, davant l'obra viva, emocionant d'En Llimona, hauríem de considerar caducats els principis de relació entre les coses, que constitueixen l'armonía civil a què l'art va dirigit.

Però la profunda emoció, la quasi aclaparadora emoció que se sent al veure talment representat i no pels medis legals, humans, de la imatgería, el fet de la Ressurrecció del Senyor, no és una emoció d'art, sinó una primaria representació teatral, on treballa el més inferior de les nostres forces espirituals, que si les sentim elevades, no és per la consideració de l'obra d'art, sinó per les sugestions que'ns proporciona la cosa representada.

La cova on enterraren dal Senyor, és allí tallada en la roca. El sepulcre és també de debò, i esgarrifa sentir-ne la buidor. La llosa, dramàticament tombada, serveix de seient a una de les figures tombals més repetides de l'escultor. María Magdalena, estarà àvidament llençada damunt del vas, cercant al Mestre. Les altres dues Maríes restaràn a mig camí, sentint la veu de l'Angel. Es el principi del pessebre, i l'art és, certament, cosa que's resol en unes altres esferes de l'esperit.

Però el sepulcre és buit. Dins l'escena natural, les figures estatuades semblen vives, i un aire dramàtic vaga per allí, i una mica d'esgarrifança de ço que ha passat se filtra en l'ànima. «No hi és»... ¿on és?, pregunta l'espectador endut pel Drama. I els ulls van seguint l'Historia Santa, des del Sepulcre a l'altura... i se'l veu allí dalt, que encara s'enfila, voltant en l'indeterminada actitut d'una ascensió, que no se sab ben bé si és que s'enfila per una força externa, o que l'alça una força interna invisible, que se l'endú. I és una vegada més l'Home que s'alça, que's divinitza, tremolant per tot el cos una vibració excelsa, vivint en la suprema interinitat del moment una actitut de meravella, i un enigmàtic gest d'acompliment de la promesa.

I aleshores l'espectador refà el camí dels seus ulls, de des dels peus la estatua, qui's blinquen en un sentit de ala, o encara que rem qui recull l'aire invisible, fins a la buidor freda del sepulcre... ¿Què hi ha en el curs buit d'aquest camí?... ¿Què és això invisible que ens atrau? Sospira, en cada punt d'aquesta línia imaginaria que tracem de des del peu de la estatua al sepulcre, un tremolor de la seva presencia.

La sensació del moviment que no's resol en una actitut, sinó en la continuació d'una actitut que la mitja actitut representada ens ha de sugerir, ha estat resolta amb una força d'inspiració, que jo no dubto pas en posar-la al costat de les més vives representacions del moviment que han fet la gloria de la escultura rodiniana.

Perquè l'essencia d'aquesta íntima vida que fa palpitar el bronze i el marbre, i imprimeix l'accent de la nostra realitat en la materia morta, està en la determinació precisa, no de la copia de les formes del cos en el moment del moviment, sinó en una representació estilitzada, més alta que tot verisme, que consisteix en dotar l'imatge d'una mitja actitut vers el que feia, i una mitja actitut vers el que va a fer, espandides per tot el cos, de baix a dalt, traspassades de l'una a l'altra, enllaçades íntimament en una sola cosa.

El moviment és un estat interí en el qual no's viu, sinó que s'hi passa. Del Sepulcre als peus del Crist, per la forma d'aquests, s'estableix una relació fatal, i en l'invisible dibuix és la línia palpitanta del pas, i l'espectacle és tant sobre el buit com damunt del bronze.

Poques, ben poques produccions de l'escultura del moviment han arribat a l'altura solemne, definitiva, d'aquesta gran estatua del Crist Ressucitat.

L'Edat d'Aram, de Rodin, el Sant Joan amb el qual trobem més profundes afinitats; «L'home que camina», al costat d'algunes magnífiques estatuetes de Meunier, sols poden ésser comparades, en quant a l'afinadíssima, depurada, gloriosa representació verament artística del moviment, amb l'obra que avui comentem.

El naturalisme furient, el verisme dramàtic, commovedor, atuidor, genial de l'escena representada a Montserrat, ha donat l'oc a una gran obra d'art.

Beneït sia.

JOAQUIM FOLCH I TORRES

C. Riba Bracons

Les Bucòliques de Virgili

Se troben de venda a la Llibreria d'Alvar Verdaguer i a la nostra Administració.

Preu: 2 pessetes

Gross-Barcelona

La Gran Urbs Mediterrania del pervindre

III

Passeig i intervenció ciutadana

Dèiem en el nostre article anterior, a l'indicar els grans parcs que a Barcelona li convindríen, que una de les classes que la urbanització ciutadana comprèn sota'l nom general d'espais lliures, són els passeigs, dels quals, encara que'ls donguin aquesta denominació, pot dir-se que no'n té cap avui dia Barcelona.

Per passeigs entenem aquells llocs de esbargiment seguint traçats de carrers, que relligant diferents barris en una ciutat moderna, presenten tota mena de facilitats per a llur utilització en sentit longitudinal, dificultant el moviment transversal. Des del moment que és aquest possible en tota la extensió, no pot ser ja un passeig; serà un carrer amb arbres, més o menys ample, però res més que un carrer. Per això creiem que una de les coses que amb més urgencia convindría fer a Barcelona, és la transformació d'alguns carrers (per de prompte la Diagonal, Passeig de Gracia, Granvía i Passeig de Sant Joan) en veritables passeigs; si de moment no's vol o no's pot canviar el tipu de urbanització—no hi ha dubte que'l Passeig de Gracia i Granvía, inclòs la Diagonal, estarían molt millor i foren molt més atraients i vistosos arreglats segons el tipu Rambla de Catalunya—bastaría disposar d'arbre a arbre, en tot el llarg corresponent als llocs de cases, una faixa d'un metre amb plantes i flors que de moment privessin ja el pas obligant a seguir fins a un dels encreuaments amb els carrers transversals.

Jo crec, amb alguns altres companys, que no tenim de buscar la originalitat en tot, sinó que convé copiar allò que en altres llocs és reconegut per tothom com a bonic, artístic i convenient, trobant els passeigs amb aquesta disposició en tots els «Ring» de Colonia, ciutat nova a Frankfurt, en el mateix «Sota'ls tells» de Berlín, en les Rondes de l'Alster a Hamburg, Passeigs de Joan Georg, i «Bürgerwiese» a Dresde, i així en totes les ciutats alemanyes. A França trobem el mateix per tot arreu, Tolosa, Marsella, Lyon, Burdeus, Orleans i París, a l'igual que Brusel les, Gant, Anvers, etc., etc. No parlem ja de les ciutats angleses ni americanes.

Cosa és aquesta que no pot ser més senzilla i que ja de moment embelliría una gran part de nostra ciutat, procurant que les noves grans víes que s'obrin s'adaptessin també a un tipu semblant.

Ara bé; per a tot això, com ja indicàvem dies enrera, és indispensable que hi intervinguin organitzacions no executives, però si inspectores i informatives, fòra de l'Ajuntament. Deia davant d'alguns companys un dels nous regidors regionalistes, que una de les coses que feien més falta a Barcelona era una Comissió ciutadana o mixta que cuidés de les menudencies, d'aquestes coses petites que més que diner requereixen atinar-hi, i que, no obstant, és el primer que'l ciutadà, i sobretot el foraster, es fixen al passar pels carrers i places de qualsevol ciutat moderna. Els regidors no tenen material ment temps d'ocupar-se de tota mena d'iniciatives i manera d'execució, perquè, a més dels molts quefers naturals del càrrec, hi ha els assumptes particulars de cada u. En canvi, organitzant les comissions mixtes que per l'estil de les de Belles Arts i Ciencies Naturals, cuidin de les iniciatives, com hem indicat, en tot el referent a parcs i jardins, noves urbanitzacions, institucions i elements de cultura, edificació, preparació i educació de futurs tècnics municipals, etc., podràn fer quatre vegades més de feina en més poc temps.

Pel que a l'embelliment de les ciutats i vigilancia de llurs belleses naturals es refereix, hi ha constituídes en quasi totes les poblacions alemanyes Juntes municipals i comarcals sense la opinió de les quals ni els Municipis ni les Diputacions resolen res que les afecti.

A Elberfeld és la Societat de embellíment la que cuida de l'adquisició de boscos, urbanització, i llur arreglament i entretenyment La influencia d'aquesta Societat, a l'igual que la de les demés semblants de Alemanya, és tanta, que tot projecte de torra, vila, fàbrica i obra qualsevol que vulgui fer-se en la regió, té de passar per ella, no podent-se tirar endavant la construcció sense l'aprovació previa. Si aquestes obres són destinades a algun dels punts culminants, més vistosos, etc., prop del tren o tramvía elèctric interurbà, o de les grans

vies de comunicació i esbarjo, tenen de reunir determinades condicions arquitectòniques, no sols per a no desdir del paisatge, sinó per a embellir-lo.

Recordo el cas concret d'Oberwesel en les vores del Rhin, aon teníem de construir una fàbrica de gas, havent-nos sigut retornat el primer projecte fins que's feu de manera que passant amb el tren o per la carretera no es vegessin les carboneres i xemeneies i la construcció s'adaptés a la propia de la comarca. Avui, el que passi per allà, no se n'adonarà de l'existencia d'una fàbrica de gas Igual prescripció pel que a construcció es refereix, s'imposà a les estacions del tren elèctric, Colonia-Bonn.

I no és sols en les afores aon tenen jurisdicció especial aqueixes comissions i societats, sinó dintre les mateixes poblacions. A Frankfurt, Darmstadt, Colonia, Wiesbaden, Hannover, Dresden, a l'igual que Berlin i altres capitals, en certs carrers i passeigs, la construcció és també subjecta a determinades prescripcions, a tipus previament aprovats que no desdiguin del caràcter, importancia i visualitat dels mateixos; i dintre aqueixos tipus, poden desenrotllar se, com és natural, les diferents ornamentacions arquitectòniques i distribució interior amb les corresponents obertures. A Barcelona, fóra de molta conveniencia l'estudiar aquest punt, ara que's tracta de reformar les Ordenances municipals.

Un'altra cosa de què tothom parla, però a la qual encara no s'ha posat esmena a Barcelona, és el referent a l'alçada. nombre de pisos, espai lliure exterior i interior, a què tindría de subjectar-se l'edificació en les diferents zones urbanes i sub-urbanes. En les grans ciutats es fan, com és natural, diferencies, segons les zones, vies adjuntes, i objecte del l'edifici que entra en consideració, car no deu subjectar-se a iguals prescripcions si's destina a oficines, basars, estacions o serveis públics, que si està reservat per a habitació propia o a lloguer. Així, per exemple, jo no veuría inconvenient a Barcelona en què s'autoritzessin en determinats llocs eases de deu o quinze pisos, cumplint les prescripcions de seguretat i higiene que's cregués convenient, sempre i quan sols pogués residir-hi l'encarregat de la vigilancia, guarda i ordre en les mateixes. En canvi, per a habitació de lloguer, quatre pisos (normalment vuit o deu families en una casa), me semblen massa, dintre la ciutat, i dels Josepets en amunt sols cases per a una familia autoritzaría.

Això és imposible que un Ajuntament sol ho pugui portar a cap i a bon fi, una prova és ja el que'ls municipis de les grans ciutats hagin organitzat les esmentades comissions ciutadanes. No hi ha cap dubte que l'Ajuntament sol no té enlloc prou autoritat moral per a implantar reformes i prescripcions de aqueixa classe; és precís que hi faci intervenir la representació de les cooperacions i societats de cultura, industrials i comercials, amb el qual revestirán els acords molta més autoritat i força. Certes iniciatives, determinades gestions prop de les Companyíes de ferrocarrils, tramvíes, urbanització, gas, aigua i electricitat, no hi ha dubte que obtindríen més èxit i sobre tot els preliminars resultaríen més adequats, portats per una d'aqueixes comissions esmentades.

Aquestes idees, encara que per nosaltres exposades, no són nostres, sinó que a pesar d'estar flotant en l'aire, i de conversar-ne sovint entre companys, no s'han decidit altres a exposar-les, amb tot i regonèixer que és arribat ja el moment de portar les a cap.

A Barcelona hi ha una vida corporativa intensa com en poques ciutats estrangeres, el que fa falta és que l'acció de tots s'unifiqui en el posible i per a determinats objectes, en honra i profit del comú. Aqueixes forces dispersades, energíes quasi bé perdudes, és el que a l'Ajuntament correspòn utilitzar i aprofitar. Que faci, doncs, una crida, que organitzi com a preparatoria una junta magna de les forces vitals de la ciutat, com indicava «La Ciutat Jardí», i que elegeixi d'entre ella les diferents juntes assessores encarregant-les l'estudi i dictaminació de determinades qüestions, que ja veurà com li responen, i que coses que avui se li presenten complicades o un xic difícils, amb bona voluntat i entre tots s'hi trobarà senzilla i immediata solució.

JOSEP MALUQUER I NICOLAU

DRET CATALA

Obra nova

Qüestions Civils, estudiades segons nostre Dret per Lluís de Peguera, extractades per Francesc Maspons i Anglasell. Extracte de la doctrina civil de Peguera anotat amb la Jurisprudencia catalana.

Informació

Un edifici per a Teatre Català

Darrerament la Junta Directiva de l'Associació Catalana d'Art Dramàtic ha pres un acord que pot ser de gran importancia per al nostre Teatre.

En son desig d'estimular tot el que pugui contribuir a l'engrandiment i prosperitat de la Dramàtica Catalana, es proposa que sigui un fet la construcció d'un edifici destinat a Teatre Català, i amb tal objecte s'ha nomenat una ponencia composta d'En Lluis Duràn i Ventosa, En Jesús Pinilla i En Pere B. Tarragó, encarregada d'estudiar la manera factible de la realització del projecte.

Esperem poder donar oportunament el resultat d'aquests treballs, que desitgem obtinguin l'èxit que's mereix tan lloable iniciativa.

La susceptibilidad catarral

Muchas personas padecen de una predisposición marcada al resfriado de la cabeza y al catarro nasal. A pesar de todas sus precauciones, salen de un catarro para entrar en otro, siendo el tiempo variable verdadera pesadilla para ellos. Y no obstante, es sencillísimo el remedio a esta molesta indisposición. Los Pellets del doctor Mackenzy no sólo curan el resfriado en veinticuatro horas, sino que hacen desaparecer por completo esta susceptibilidad catarral, o sea la propensión al catarro en los que al menor cambio del tiempo cogen un resfriado. Los Pellets dan inmunidad contra los resfriados, como la vacuna contra la viruela. Reblandecen el pecho, facilitan la expectoración y corrigen la tos.—Caja, 1,50 pesetas en todas las farmacias. Hay imitación.

Exigir Pellets del doctor Mackenzy

EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÒNIMA

La més important d'Espanya-20 sucursals amb telèfon-Central: Pelayo, 44, telèf. 1,113 ◆ **Economia. Veritat en els preus**

Important: **La Egipcia** es la única funeraria que posseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previament desinfectat.— NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital com a fòra.

AIGUES MINERALS NATURALS

de la

SOCIETAT ANÓNIMA

VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonatat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme,** la **diabetes** les afeccions del **estómac, fetge, melsa.** Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán.** Cridèm la atenció dels consumidors, ¡molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorpendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fábrica **i no fonts de origen.**

DE VENTA A TOTAS PARTS

Administració: RAMBLA de les FLORS - 18-ent.°

LA HISPANO SUIÇA

Fàbrica de Automóbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
Carretera de Ribas, 279
(SAGRERA)
Telèfon 8.250

Telegrames i Telefonemes
Automòbiles - BARCELONA

Sucursal a França:
Levallois Perret
(PARIS)

Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpits i els mes económics de essencia i neumátics.

Chassis per ómnibus i camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancies sanitaries.

Per transports de 1 ½, i de 3 tonelades i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de práctics de ports salvament de náufregs i auxiliars de barco de pesca.

VIUDA DE

JOSEP RIBAS

MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÁSSICS I MODERNS

INTERIORS COMPLETS

SECCIÓ COMERCIAL
MOBILIARIS
EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

METAL-LISTERÍA & LÁMPARAS

OBJECTES D'ART

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: Plaça de Catalunya, 7
Magatsèms i Obradors: Consell de Cent, núm. 327

Establiment Tipogràfic de J. VIVES - Carrer de Muntanè, 22 BARCELONA